

**Uchwała Nr/...../.....
Rady Powiatu w Gryfinie
z dnia**

w sprawie przyjęcia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029”.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) **Rada Powiatu w Gryfinie uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029” stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Roman Michalski

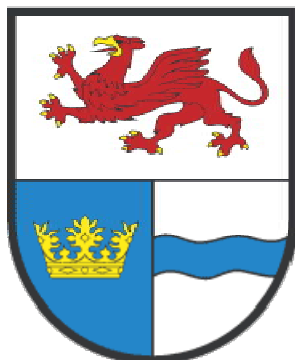
Uzasadnienie

Art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) wskazuje, że do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Obecna Strategia obowiązywała do końca 2022 roku i konieczne jest uchwalenie nowego dokumentu zawierającego aktualną diagnozę problemów społecznych w powiecie gryfińskim. Podmioty realizujące zadania polityki społecznej na różnych poziomach opierają swoje działania na podstawie m.in. przygotowanych wcześniej strategii oraz programów.

By zapewnić rzetelność opracowania dokumentu przeprowadzono konsultacje nad projektem nowej Strategii (zgodnie z Uchwałą nr 721/2022 Zarządu Powiatu w Gryfinie z dnia 17.11.2022). W konsultacjach mogli wziąć udział mieszkańcy powiatu gryfińskiego, organizacje pozarządowe oraz inne podmioty wskazane w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327), które prowadzą działalność na terenie powiatu gryfińskiego. Również jednostki samorządu terytorialnego z powiatu gryfińskiego. Nie wniesiono uwag oraz opinii.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie
mgr Bożena Stawiarska

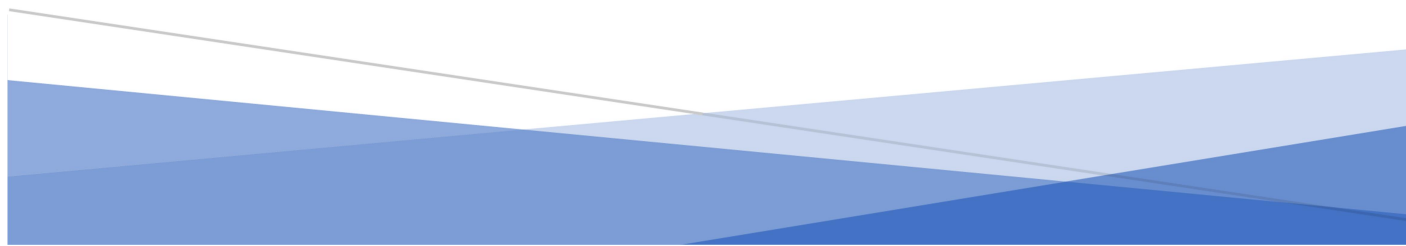
Załącznik
do Uchwały Nr/...../2023
Rady Powiatu w Gryfinie
z dnia



**POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W
POWIECIE GRYFIŃSKIM**

NA LATA 2023-2029

Gryfino, styczeń 2023 r.





Spis treści

Wstęp	3
CZEŚĆ I wprowadzenie	5
1.1 Źródła i podstawy prawne Strategii.....	6
1.1.1. Prawo krajowe	6
1.1.2. Prawo międzynarodowe	7
1.1.3. Prawo lokalne	7
1.2. Opis przebiegu prac	8
Część II diagnostyczno-analityczna	10
2.1. Charakterystyka powiatu gryfińskiego.....	10
2.2. Dane demograficzne	22
2.3. Analiza sytuacji rodzin biologicznych	25
2.4. Analiza sytuacji pieczy zastępczej	31
2.5. Analiza rynku pracy i bezrobocia.....	38
2.6. Analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami.....	41
2.6.1. Rehabilitacja społeczna i zawodowa.....	47
2.7. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie	60
2.8. Przemoc w powiecie gryfińskim.....	68
2.9. Analiza ankiet internetowych wśród mieszkańców	70
2.10. Analiza SWOT	78
Część III Programowa	84
3.1. Wizja i misja Strategii	84
3.2. Cele, działania, wskaźniki, realizatorzy oraz prognoza zmian w danym obszarze	86
3.3. Ramy finansowe	94
3.4. Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja oraz aktualizacja strategii	95
BIBLIOGRAFIA.....	96



Wstęp

Podmioty realizujące zadania polityki społecznej na różnych poziomach opierają swoje działania na podstawie aktów normatywnych oraz przygotowanych wcześniej strategii oraz programów. We współczesnej polityce społecznej umiejętność stworzenia, planowania i wdrożenia strategii jest bardzo przydatne. W literaturze odnajdujemy dużo wyjaśnień pojęcia „strategia”. Według Alfreda D. Chandlera „*strategia to wyrażone w niej długoterminowe cele i misja instytucji*”. Definicja wskazuje na to, że mając strategię jesteśmy zdecydowani co chcemy osiągnąć. Z kolei Kenichi Ohmae definiuje strategię jako „*planowe zintegrowanie mocnych stron i wykorzystanie potencjału*”. Również ważny jest aspekt dostosowania do potrzeb tych na których dokument będzie bezpośrednio oddziaływał. W. Gluck uznaje strategię za „*plan zbudowany z uwzględnieniem oczekiwań i wyzwań otoczenia*”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych pomaga: ustalać priorytety; wyznaczać kierunki działania; wpływać na koncentrację zasobów; planować; podejmować trafne decyzje; kreować lokalną politykę społeczną; wytyczać sposoby i kierunki wspierania mieszkańców powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z trudnościami, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Ważne jest, by pamiętać, że strategia bierze się z potrzeby, że chcemy rozwiązać problemy.

Niniejsza strategia została opracowana w okresie maj-listopad 2022 r. przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie przy współpracy z Zespołem ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029, powołanym Uchwałą nr XXXVII/277/2022 Rady Powiatu w Gryfinie z dnia 26 maja 2022 r. W skład Zespołu wchodzi specjalisci ze środowiska lokalnego, którzy działają w szeroko pojętej sferze społecznej.



Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029

1. Pani Bożena Stawiarska- Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie;
2. Pani Monika Parzych-Malawska- Zastępca Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie;
3. Pani Ewa Bieniewicz- pracownik socjalny w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie;
4. Pani Katarzyna Wysocka- pedagog w Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chojnie;
5. Pani Marlena Bałazińska- pracownik socjalny w Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chojnie;
6. Pani Małgorzata Rapała-Zygmunt- Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie;
7. Pani Joanna Mikuć- psycholog w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Gryfinie;
8. Pan Przemysław Beta- Komenda Powiatowa Policji w Gryfinie.;
9. Pani Magdalena Kwiecień- kierownik Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryfinie.



CZEŚĆ I wprowadzenie

1.1. Struktura Powiatowej Strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfińskim na lata 2023-2029

Zgodnie z art. 16b ust. 2 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

- Diagnozę sytuacji społecznej;
- Prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- Określenie: celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych, wskaźników realizacji działań.

Powiatowa Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie gryfińskim na lata 2023-2029 składa się z trzech części:

- **Część I wprowadzenie**- opisuje strukturę strategii, wskazuje podstawy prawne oraz opis przebiegu prac nad dokumentem. Wskazany jest skład zespołu ds. opracowania SRPS.
- **Część II diagnostyczno-analityczna**- zawiera ogólną charakterystykę powiatu gryfińskiego, w tym również dane o mieszkańcach naszego terenu. Na podstawie analizy dokumentów oraz internetowych anonimowych ankiet wśród mieszkańców określono konkretne problemy społeczne oraz uwarunkowania regionalne. Wyszczególnione problemy zostały poddane ocenie tj. wskazano w jakim stopniu są zaspokajane potrzeby społeczne poprzez istniejącą infrastrukturę. Ważną część diagnozy stanowi analiza SWOT- czynniki zostały podzielone na silne i słabe strony oraz na szanse i zagrożenia. Analizowane obszary to: obszar ogólny, piecza zastępcza, niepełnosprawność oraz przemoc.
- **Część III programowa**- część III zawiera misje strategii, cele strategiczne i operacyjne oraz związane z nimi zadania do wykonania. Wskazani są realizatorzy działań, wskaźniki do osiągnięcia, czas realizacji oraz źródła finansowania. Pod każdym celem strategicznym zawarto prognozowaną zmianę w danym obszarze.



1.1 Źródła i podstawy prawne Strategii

Strategie i programy na podstawie których prowadzona jest polityka społeczna muszą być spójne z dokumentami wyższej rangi. Również konieczne jest nawiązanie do gminnych dokumentów. Skoordynowanie działań pozwoli na uzyskanie lepszych efektów prowadzonych działań. Spójność dokumentów pozwoli na lepszą współpracę podmiotów gminnych i powiatowych.

1.1.1. Prawo krajowe

Podstawa opracowania strategii wynika bezpośrednio z przepisów Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a dokładniej z art. 16b ust. 1:

„Gmina i powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej”.

Również wedle zapisów art. 19 Ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy:

„opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka- po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”.

Art. 112 Ustawy o pomocy społecznej wprost wskazuje, że koordynatorem realizacji strategii jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Realizacja polityki społecznej w powiecie w głównej mierze spoczywa na PCPR, które współpracuje w tym zakresie z innymi podmiotami.

Na SRPS mają wpływ również inne akty normatywne tj.:

- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. z 2022 r. poz. 528.
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dz. U. z 2022 r. poz. 447.
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz. U. z 2020 r. poz. 1359.
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz. U. z 2021 r. poz. 2345.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2021 r. poz. 573.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.



- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz. U. z 2022 r. poz. 690.
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, Dz. U. z 2020 r. poz. 2050.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz. U. z 2021 r. poz. 1119.
- Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r., Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027.
- Uchwała nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r., Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022.
- Uchwała nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r., Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku.

1.1.2. Prawo międzynarodowe

Strategia rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010-2020 była przedstawiona w dokumencie „Europa 2020”. Jest to dokument na rzecz inteligentnego i zrównoważonego postępu sprzyjającego włączeniu społecznemu. Strategia podkreślała potrzebę wspólnego działania państw UE na rzecz wychodzenia z kryzysu, wprowadzania reform związanych z globalizacją, starzeniem się społeczeństw i rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystania zasobów. Strategia zastąpiła realizowaną wcześniej Strategię Lizbońską. Krajowe Programy Reform (KPR) to główne narzędzia służące do realizacji strategii „Europa 2020”. KPR są co roku aktualizowane i przekazywane do Komisji Europejskiej. Najnowsza aktualizacja KPR 2020/2021 została przyjęta przez Radę Ministrów 28 kwietnia 2020 r.

1.1.3. Prawo lokalne

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie gryfińskim na lata 2023-2029 została opracowana zgodnie ze Strategią Rozwoju powiatu gryfińskiego oraz Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030. Również dokument jest spójny z gminnymi strategiami rozwiązywania problemów społecznych. Obecnie obowiązujące strategie w gminach powiatu gryfińskiego to:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gryfino na lata 2021-2026.



- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Widuchowa na lata 2016-2022.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Czarnowo na lata 2021-2025.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Chojna na lata 2016-2022.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cedynia na lata 2018-2023.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Moryń na lata 2021-2026.
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Trzcińsko-Zdrój na lata 2021-2025.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mieszkowice na lata 2021-2027.
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Banie na lata 2017-2023.

Również na kształt SRPS wpływają programy o zasięgu powiatowym tj.:

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie w powiecie gryfińskim na lata 2021-2025.
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie gryfińskim na lata 2016-2022.
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gryfińskim na lata 2021-2023.

1.2. Opis przebiegu prac

Etap	Zadania	Jednostka odpowiedzialna	Termin realizacji
I	Rzeczpospolite Rozpowszechnienie informacji o przystąpieniu do prac nad Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie	maj 2022
	Opracowanie i przyjęcie planu prac zespołu nad opracowaniem strategii.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie	maj 2022
II	Zebranie i analiza danych do części diagnostycznej.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	czerwiec 2022
	Przeprowadzenie i analiza wyników badania	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii	czerwiec/lipiec 2022



	ankietowego (internetowe ankiety) mającego na celu pozyskanie opinii mieszkańców powiatu gryfińskiego o lokalnych uwarunkowaniach i problemach.	Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	
	Opracowanie diagnozy problemów i potrzeb społecznych.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	czerwiec/lipiec 2022
	Przeprowadzenie analizy SWOT podczas spotkania Zespołu.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	czerwiec/lipiec 2022
III	Opracowanie założeń, wizji, misji, celów strategicznych oraz operacyjnych i związanych z nimi działań i harmonogramu.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	lipiec/sierpień 2022
	Opracowanie planu wdrożenia strategii, jej monitoringu, ewaluacji oraz wskaźników.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	sierpień 2022
IV	Konsultacje społeczne projektu Powiatowej Strategii.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	wrzesień 2022
V	Sporządzenie raportu z przeprowadzonych konsultacji społecznych oraz opracowanie Strategii z uwzględnieniem rezultatów przeprowadzonych konsultacji.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	październik 2022
VI	Zatwierdzenie i upublicznienie raportu z konsultacji, przygotowanie ostatecznej wersji Strategii.	Zespół ds. opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029	listopad 2022
VII	Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Strategii.	Rada Powiatu w Gryfinie	grudzień 2022



Część II diagnostyczno-analityczna

2.1. Charakterystyka powiatu gryfińskiego

Powiat gryfiński- w obecnym kształcie- powstał 1 stycznia 1999 r. Scala dwie, odrębne historycznie krainy- Księstwo Pomorskie (północ powiatu) oraz dawną Brandenburgię (południe powiatu). Aktualnie powiat gryfiński obejmuje dziewięć gmin. Sześć z nich: Gryfino, Cedynia, Chojna, Mieszkowice, Moryń i Trzcieszko-Zdrój- posiada status miejsko-wiejski. Pozostałe trzy- Banie, Stare Czarnowo i Widuchowa są gminami wiejskimi. Spośród powiatów województwa zachodniopomorskiego, powiat gryfiński zajmuje drugie miejsce pod względem wielkości obszaru. Jest atrakcyjnie położony tj. rozciąga się wzdłuż rzeki Odry w bezpośrednim sąsiedztwie Niemiec.



Rysunek 1:

Powiat gryfiński na tle województwa zachodniopomorskiego

Źródło: <https://www.gryfino.powiat.pl/>



Rysunek 2:

Powiat gryfiński

Źródło: <http://eregion.wzp.pl/powiaty/gryfinski>

Na terenie powiatu znajdują się: Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry, Cedyński Park Krajobrazowy, Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa” (w gminie Stare Czarnowo). Przez powiat przebiegają dwa europejskie szlaki turystyczne: Europejski Szlak Cysterski oraz Europejski Szlak Gotyku Ceglanego. Również znajdziemy tutaj Rejon Pamięci Narodowej Siekierki- Stare Łysogórki- Gozdowice- Czelin, upamiętniający forsowanie Odry w 1945 roku. W powiecie gryfińskim są wspaniałe warunki do



uprawiania rekreacji rowerowej. W Szczawnie rozpoczyna się piękna, krajobrazowo, kilkunastokilometrowa droga rowerowa prowadząca do granicy z gminą Banie. Stamtąd biegnie dalej w kierunku Swobnicy, Trzcńska Zdroju i Siekierk. Ścieżka w znacznej części przebiega po trasie przedwojennej Gryfińskiej Kolei Powiatowej oraz powojennej linii PKP do Swobnicy. Baza noclegowa nie jest jednak mocno rozbudowana, co wskazuje raczej na krótkie wizyty turystów w regionie. Najwięcej tego typu obiektów znajdziemy w gminie Gryfino (14) oraz w gminie Moryń (9). W większości są to pensjonaty, kwatery prywatne oraz gospodarstwa agroturystyczne. Obiekty zakwalifikowane jako hotel znajdują się w Cedyni i Moryniu.

Powiat gryfiński zajmuje 1870 km² powierzchni. Jest obszarem o charakterze rolniczo-leśnym. Użytki rolne zajmują 51% gruntów, lasy 34%, grunty zabudowane 3,5%, wody 3,1%. Do najczęściej uprawianych roślin zalicza się: zboża, buraki, ziemniaki oraz rzepak.

Jedną z dziewięciu gmin powiatu gryfińskiego jest **Gmina Gryfino**. Jest to gmina miejsko-wiejska. Położona jest w północnej części powiatu. Zajmowana powierzchnia: 254,00 km²; ludność: 32 116. Siedziba władz gminy: ul. 1 Maja 16, 74-100 Gryfino. W skład gminy wchodzi 28 sołectw. Około 25% powierzchni gminy zajmują lasy- przeważają drzewostany sosnowe. Krajobraz gminy jest urozmaicony, na wskazanym



Rysunek 3:

Gmina Gryfino na tle powiatu

Źródło:

<http://eregion.wzp.pl/gminy/gryfino>

terenie zlokalizowany jest Park Krajobrazowy „Dolina Dolnej Odry”, Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”. Na terytorium gminy rozciągają się jeziora, które wpływają na atrakcyjność obszaru- największa liczba jezior znajduje się na Równinie Wełtyńskiej.

Do najcenniejszych zabytków gminy Gryfino należą:

- kościół p.w. Narodzenia NMP w Gryfinie;
- Brama Bańska w Gryfinie;
- mury obronne w Gryfinie;
- cmentarz komunalny w Gryfinie;
- pałacyk pod Lwami w Gryfinie;
- obiekty hydrotechniczne na terenie Parku Krajobrazowego na Międzyodrze.

Na krajobraz gminy pozytywnie wpływają parki podworskie i wiejskie w Drzeninie, Wysokiej Gryfińskiej, Dębcach, Chlebowie oraz Wirówku.



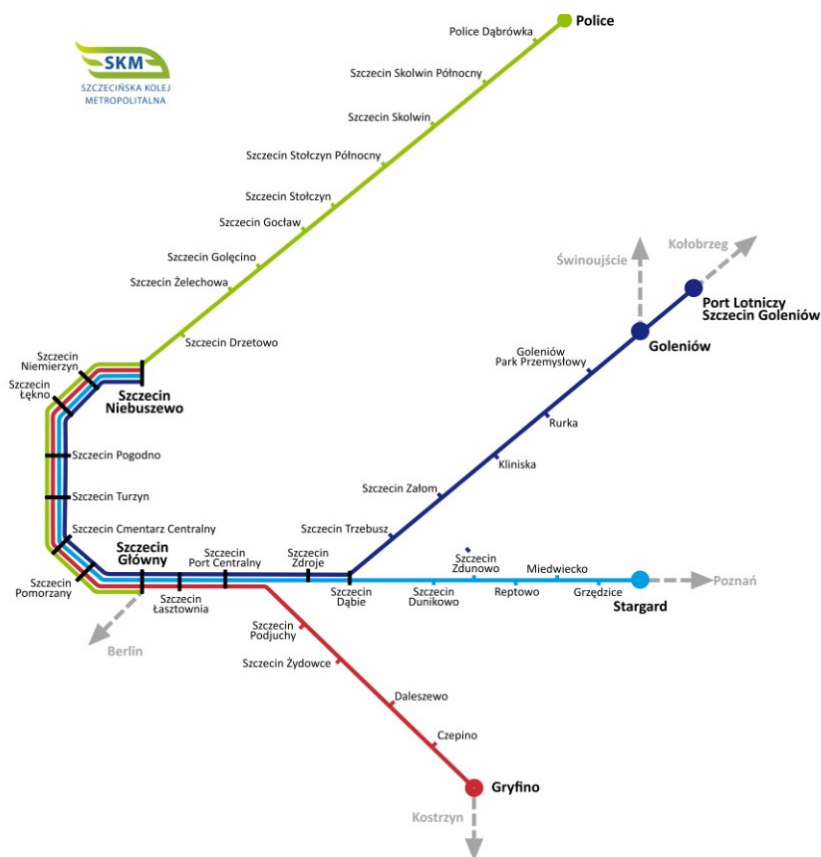
Na obszarze gminy ustanowiono podstrefę Gryfino-Kostrzyńsko-Słubickiej Strefy Ekonomicznej, znajduje się na terenie na wschód od wsi Gardno. Miejsce znalazło tam trzech inwestorów:

- Zalando Logistics Sp. z o.o.;
- INVENTO Sp. z o.o.;
- Mechatronic Engineering Sp. z o.o.

Największym zakładem przemysłowym Gryfina jest węglowa elektrownia “Dolna Odra”. Dzięki zakładowi zatrudnienie znajduje tutaj spora część mieszkańców. Również w gminie Gryfino działają większe zakłady jak:

- Gryfskand Sp. z o.o. w Gryfinie;
- Fliegel Textilservice w Nowym Czarnowie;
- Jäger Polska Sp. z o.o.

Gmina Gryfino jest członkiem założycielem *Stowarzyszenia Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego*. Jest to organizacja bazująca na solidarnej współpracy samorządów i koordynującej prace zmierzające do stworzenia silnego ośrodka metropolitalnego. W ramach tej współpracy powstanie Szczecińska Kolej Metropolitalna (SKM). W dniu 18 lipca 2017 r. została zawarta umowa partnerstwa w sprawie wspólnej realizacji projektu pomiędzy Stowarzyszeniem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, Województwem Zachodniopomorskim, PKP Polskimi Liniami Kolejowymi S.A., Gminą Miastem Szczecin, Gminą Miastem Stargard, Gminą Goleniów, Gminą Gryfino, Gminą Kobylanka, Gminą Police oraz Gminą Stargard. Położenie Gryfina jest bardzo atrakcyjne - miasto jest usytuowane zaledwie 25 kilometrów od Szczecina. Wielu mieszkańców Gryfina codziennie pokonuje ten odcinek, dojeżdżając do szkoły czy pracy. Trasę do Szczecina można pokonać autobusem, koleją, bądź samochodem. Udogodnieniem dla mieszkańców powiatu gryfińskiego będzie właśnie wyżej opisana Szczecińska Kolej Metropolitalna (SKM).



Rysunek 4:
Plan Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej
Źródło: <http://skm.szczecin.pl/#>

Wedle założeń SKM ma stanowić wraz ze skomunikowanymi węzłami przesiadkowymi (w Gryfinie: zintegrowane centrum przesiadkowe) główną oś transportu publicznego w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym. Planowane zakończenie prac: 2023 rok.

Gmina Gryfino organizuje wydarzenia kulturalne o randze ogólnopolskiej i międzynarodowej. Do jednych z nich zalicza się *Gryfiński Festiwal Miejsc i Podróż Włóczykij*. Pierwsza edycja festiwalu Włóczykij odbyła się w połowie lutego 2007 roku i trwała cztery dni. W 2022 roku odbyła się 16. edycja festiwalu. Jest to jedno z największych wydarzeń o szeroko pojętej tematyce podróżniczej w Polsce. W programie oprócz prezentacji podróżniczych, odbywa się wiele spotkań towarzyszących, projekcji filmowych, koncertów, warsztatów, degustacji potraw z różnych zakątków świata oraz wycieczek.



Następną z gmin powiatu gryfińskiego jest **gmina Stare Czarnowo**. Jest to gmina wiejska, położona w północno-wschodniej części powiatu. Zajmowana powierzchnia: 153,00 km²; ludność: 3 646. Gmina składa się z 12 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Świętego Floriana 10, 74-106 Stare Czarnowo. Na obszarze gminy znajduje się 20 jezior, największe z nich to: jezioro Glinna, Binowskie oraz Będgoszcz. Część gminy zajmuje Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa”. W części Puszczy Bukowej, w pobliżu wsi Glinna znajduje się ogród dendrologiczny, którego historia rozpoczyna się w 1823 roku.



Rysunek 5:

Gmina Stare Czarnowo na tle powiatu

Źródło:

<http://region.wzp.pl/gminy/stare-czarnowo>

Również na wskazanym terenie znajduje się 6 rezerwatów przyrody: Osetno, Buczynowe Wąwozy, Kołowskie Parowy, Źródłiskowa Buczyna, Trawiasta Buczyna, Bukowe Zdroje. Tak jak wskazano powyżej gmina jest bardzo atrakcyjna pod względem turystycznym- również na danym terenie przebiega dużo szlaków turystycznych. Do najcenniejszych zabytków gminy Stare Czarnowo należą:

- pozostałości dawnego opactwa cystersów w Kołbaczu, w tym:
 - romańsko-gotycki kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa z XIII-XIV wieku;
 - baszta obronna;
 - Dom Opata i Dom Konwersów z XIV wieku;
 - stodoła z XV wieku.
- pałac klasycystyczny w Kołbaczu z drugiej połowy XVIII wieku;
- kościoły z Binowie, Kartnie, Kołowie, Starym Czarnowie, Żelewie i Żeliszawcu.

Z Gminy Stare Czarnowo można dojechać samochodem do Szczecina oraz Pyrzyc, ponieważ położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 119. Również przez wskazany teren przebiega droga wojewódzka nr 120, która zapewnia dojazd do Gryfina, Kobylanki oraz do drogi ekspresowej S3.

Gospodarka gminy Stare Czarnowo jest oparta na rolnictwie. Na danym terenie do największych gospodarstw rolnych należy:

- Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki PIB Kołbacz Spółka z o.o.

Gmina również należy do:

- Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego.

Współpracuje z innymi jednostkami samorządu w ramach m.in.:



- Stowarzyszenia „WIR”- Wiejska Inicjatywa Rozwoju;
- Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Gmin Cysterskich;
- Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania oraz Związku Gmin Dolnej Odry.

Gmina Widuchowa to kolejna gmina wiejska położona w powiecie gryfińskim. Zajmowana powierzchnia: 210,00 km²; ludność: 5 400. Gmina składa się z 14 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Grunwaldzka 8, 74-120 Widuchowa. Na terenie gminy rozciąga się Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry. Lasy stanowią ok. 30% powierzchni wskazanego terenu, wśród których znajdują się wysokie polodowcowe wzniesienia oraz malownicze



Rysunek 6:

Gmina Widuchowa na tle powiatu

Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/widuchowa>

jeziora. Przez gminę roztaczają się szlaki turystyczne tj.: Północny Szlak Łącznikowy, Południowy Szlak Łącznikowy, Szlak „Zielona Odra”, Szlak Nadodrzański „Łabędzi”, Szlak Nadodrzański-wariant terenowy. Przez teren przebiega linia kolejowa. Stacje rozmieszczone są w: Widuchowej, Krzywinie oraz Pacholetach. Również rozmieszczona jest: droga krajowa nr 31, która łączy Widuchowę z granicą państwa, Mieszkowicami, Chojną, Gryfinem oraz Szczecinem. Ponadto przez teren pojedziemy drogą wojewódzką nr 122: Krajnik Dolny-Ognica- Krzywin- Banie- Pyrzyce (powiat pyrzycki)- Piasecznik (powiat choszczeński).

Nielicznie zachowały się zabytki tj.

- kościół parafialny w Widuchowej z XIII wieku;
- zespół stodół z XIX i XX wieku;
- zabytkowe wille z XIX wieku;
- zespół kamienic szachulcowych z XVIII i XIX wieku;
- granitowe kościoły w Lubiczu, Żelechowie, Żarczynie oraz Kłodowie;
- kościoły w zabudowie ryglowej w Marwicach i Rynicy.

Powyższe obiekty są wpisane do rejestru zabytków przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków.

W ramach dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w Widuchowej powstała platforma widokowa na Słowiańskiej Górze (72,6 m). Z punktu widać rozwidlenie rzeki Odra- jest to miejsce, gdzie zaczyna się Międzyodrze. Platforma



jest dwupoziomowa, zbudowana w formie pierścienia ma 10 metrów wysokości. Jest to jedna z najnowszych atrakcji Pomorza Zachodniego.

Gmina wiejska położona we wschodniej części powiatu gryfińskiego to **gmina Banie**. Zajmowana powierzchnia: 206,00 km²; ludność: 6 074 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 15 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Skośna 6, 74-110 Banie. Gmina Banie to w większości rolnicze tereny, ale również posiada piękne obszary rekreacyjno-wypoczynkowe. Gmina może się pochwalić czystym środowiskiem- ok. 5700 ha lasów bogatych w runo



leśne i zwierzynę łowną oraz liczne czyste jeziora. Do najbardziej atrakcyjnych zbiorników wodnych gminy należą jeziora: Dłużec, Długie, Górne, Dołgie, Grodziskie, Grzybno, Mostowe, Strzeleckie i Święte. Na wskazanym terenie znajdują się 4 zabytkowe parki: w Babinku- park pałacowy, w Lubanowie- park dworski, w Rożnowie- park pałacowy, w Swobnicy- park zamkowy. Na terenie gminy Banie znajduje się jeden z najcenniejszych zabytków Pomorza Zachodniego- Zamek Joannitów w Swobnicy z XIV wieku. Został wzniesiony w 1377 roku nad jeziorem Grodziskim. Po tym jak zakon Joannitów opuścił okoliczne ziemie, zamek zmieniał swoich właścicieli. W 2011 roku gmina Banie przejęła budowlę. Również na wskazanym obszarze znajdują się liczne pomniki przyrody tj. w Baniach- dąb szypułkowy i lipa drobnolistna, w Rożnowie- 3 dęby szypułkowe, w Sosnowie- 9 sosen pospolitych z bluszczem pospolitym.

Gmina Banie na tle powiatu
Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/banie>

W gminie Banie, a dokładnie we wsi Baniewice siedzibę ma Winnica Turnau. Jest to nowoczesna winnica z własną przetwórnią. Obiekt składa się z dwóch parceli mających w sumie 34 hektarów. Winiarnia mieści się w wyremontowanym XIX-wiecznym folwarcznym budynku. W winnicy odbywają się również liczne wydarzenia kulturalne.

Przez gminę przebiega skrzyżowanie dróg wojewódzkich: nr 122 Pyrzyce- Krajnik Dolny oraz nr 121 Gryfino- Myślibórz.

Status miejsko-wiejski posiada **gmina Chojna**, która położona jest w środkowej części powiatu gryfińskiego. Zajmowana powierzchnia: 332,00 km²; ludność: 13 152 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 23 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Jagiellońska 4,



Rysunek 8:

Gmina Chojna na tle powiatu
Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/chojna>



74-500 Chojna. Jest to największa gmina powiatu gryfińskiego oraz jedna z największych w województwie zachodniopomorskim. Gmina Chojna ma charakter rolniczy (jak większość gmin powiatu gryfińskiego)- prawie połowę powierzchni zajmują użytki rolne. Lasy zajmują ok. 38% obszaru. Teren gminy jest zróżnicowany tzn. w skład gminy wchodzi fragmenty doliny rzeki Odry oraz zlewnie mniejszych rzek takich jak: Rurzyca, Tywa, Słupi i Kurzyca. Również na danym obszarze położone są malownicze jeziora: Mętno, Ostrów, Jeleńskie, Kamienny Jaz, Narost, Leśne oraz Strzeszowskie. W gminie Chojna położony jest Park naturalistyczno-krajobrazowy „Dolina Miłości”. Park zajmuje około 80 ha i leży na paśmie wzgórz morenowych przeciętymi dolinami. W parku jest zachowana dawna infrastruktura parkowa. Również w Chojnie znajduje się pomnik przyrody- platan „Olbrzym”.

Gmina Chojna jest dobrze skomunikowana- przez teren przebiega linia PKP. Ze wskazanego obszaru, drogą nr 26 (krajowa), dostaniemy się na przejście graniczne w Krajniku Dolnym. Z Krajnika Dolnego można pojechać do Schwedt/Oder, gdzie znajduje się rafineria ropy naftowej. Również przez teren gminy przebiegają drogi: krajowa nr 31 Mieszkowice- Krzywin- Widuchowa- Gryfino oraz drogi wojewódzkie nr 124 do Cedyni oraz nr 122 Krajnik Dolny- Krzywin- Banie.

Chojna szczyci się najokazalszymi w regionie przykładami architektury gotyckiej tj.:

- Kościół Mariacki;
- poaugustiański zespół klasztorny;
- miejskie mury obronne;
- Ratusz;
- Brama Barnkowska i Brama Świecka;
- ruiny Kaplicy Św. Gertrudy;
- Baszty- piekarska, więzienna, bociana.

Gmina Chojna posiada liczne tereny inwestycyjne zlokalizowane na dawnym lotnisku (przejętym od Wojsk Federacji Rosyjskiej). Wśród firm mających siedzibę na wskazanym terenie to m.in. firma Drewco- produkująca masowo komponenty meblarskie oraz elementy mebli z litego drewna. Bliskość przejść granicznych oraz dostępność połączeń drogowych sprzyja rozwojowi usług transportowych. Przedsiębiorcy z gminy Chojna dysponują ponad 200 samochodami ciężarowymi. Działalność na skalę krajową i poza granicami państwa prowadzą firmy tj. Progres i ATS.



Następną gminą o statusie miejsko-wiejskim to **gmina Trzcieszko-Zdrój**. Położona jest w południowo-wschodniej części powiatu gryfińskiego. Nazwa miasta (Zdrój) pochodzi z 1907 roku, gdyż kiedyś było to niewielkie miasteczko uzdrowiskowe (ze względu na odkryte na przełomie XIX i XX wieku- pokłady torfów borowinowych).



Zajmowana powierzchnia: 170,00 km²; ludność: 5122 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 12 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Rynek 15, 74-510 Trzcieszko- Zdrój. Gminę cechuje niekorzystna struktura demograficzna ze względu na skoncentrowanie gospodarki na gałęzi rolniczej oraz peryferyjnie położenie w regionie. Gmina ma charakter rolniczy: 60% zajmują użytki rolne, 29% lasy i zadrzewienia, 3% wody, 3,5% tereny komunalne i osiedla. Gmina Trzcieszko-Zdrój posiada również tereny, które mogą zostać wykorzystane na pozarolniczą działalność gospodarczą.

Rysunek 9:

Gmina Trzcieszko-Zdrój na tle powiatu

Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/trzcieszko-zdroj>

Gmina Trzcieszko-Zdrój jest korzystnie skomunikowana z resztą regionu. Podstawową drogą przechodzącą przez gminę jest droga krajowa nr 26: Krajnik Dolny (granica państwa) – Chojna - Trzcieszko-Zdrój – Rów – i dalej do Myśliborza. Na terenie gminy można przemieszczać się autobusami. Nieudogodnieniem jest brak połączenia kolejowego.

Zabytki znajdujące się na terenie miasta Trzcieszko-Zdrój:

- Ratusz Miejski (średniowieczna architektura, pierwsza wzmianka o ratuszu pochodzi z 1409 roku);
- Kościół pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy (najstarszy zabytek architektury wczesnogotyckiej na Pomorzu Zachodnim, II połowa XIII wieku);
- Brama Myśliborska z XIV wieku;
- Brama Chojeńska z XIV wieku;
- Baszta Zachodnia;
- Baszta Prochowa z XV wieku;
- Baszta Bociania z XV wieku;
- Mury Miejskie z XIV wieku;
- Dom Pomocy Społecznej (dawniej Zakład Uzdrowiskowy wybudowany w 1898 roku, później Państwowy Zakład Specjalny).



Również liczne zabytki znajdują się na terenie całej gminy tj. m.in. Kościół w Gogolicach, Kościół w Piasecznie, Kaplica cmentarna Chełm Dolny.

Pod względem turystycznym gmina posiada duże skupiska leśne i jeziorne (jezioro Miejskie, Strzeszowskie i Dobropole- Golenickie). Przez Trzciesko-Zdrój przebiegają dwie trasy rowerowe: Blue Velo oraz Pojezierzy Zachodnich.

Gmina Trzciesko-Zdrój współpracuje z Niemcami w zakresie tworzenia bazy turystycznej oraz eksploatacji kruszywa. Również utrzymywany jest kontakt z miastem Graft De Rijp w Holandii.

Gminą miejsko-wiejską położoną w południowo-zachodniej części powiatu to **gmina Cedynia**. Gmina najbardziej kojarzy się z wydarzeniem historycznym pod nazwą: bitwa pod Cedynią, które miało miejsce w 972 roku. Zajmowana powierzchnia: 180,31 km²; ludność: 4 089 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 14 sołectw. Siedziba władz gminy: Plac Wolności 1, 74-520 Cedynia. Większą część terenu zajmuje Cedyński Park Krajobrazowy, w którym znajduje się 8 rezerwatów. Charakterystycznym elementem parku jest możliwość podziwiania rozległych



Rysunek 10:

Gmina Cedynia na tle powiatu

Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/cedynia>

panoram na dolinę Odry, jak i na wielkie obszary pól z jeziorami i oczkami wodnymi oraz lasów. Cedyńska gospodarka jest oparta na rolnictwie, w granicach gminy znajduje się 2.300 ha użytków rolnych. Przez gminę przebiega droga wojewódzka nr 124 łącząca Cedynię z Osinowem Dolnym i dalej do niemieckiego Bad Freienwalde (Oder) oraz z Chojną. Również droga wojewódzka nr 125 biegnie do Bielinka i Morynia oraz droga nr 126 z Osinowa Dolnego przez Siekierki i Gozdowice do Mieszkowic. Nieudogodnieniem jest brak połączenia kolejowego. Najbliższa stacja znajduje się w Chojnie.

Zabytki/atrakcje turystyczne znajdujące się na terenie gminy Cedynia:

- wieża widokowa z XIX wieku (wyremontowana- oficjalne otwarcie po przeprowadzonej renowacji odbyło się w 2021 r.);
- grodzisko (relikt osady obronnej);
- Góra Czcibora (na samym szczycie znajduje się 15 metrowy pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego przedstawiającego wzbijającego się do lotu orła projektu szczecińskich rzeźbiarzy Czesława Wronki i Stanisława Biżka);
- Rynek w Cedyni;



- Klasztor Cysterek w Cedyni (Cysterki w Cedyni pojawiły się w drugiej połowie XIII wieku);
- cmentarz żydowski (wiek cmentarza można datować na rok 1770);
- Aleja Kasztanowa (nasadzona w latach 60-tych XIX wieku);
- najdalej wysunięty na zachód punkt Polski;
- most kolejowy w Siekierkach (most został wyremontowany i został przekształcony w punkt pieszo-rowerowy);
- cmentarz w Siekierkach/starych Łysogórkach;
- Kościół w Czachowie.

Następną gminą o charakterze miejsko-wiejskim to **gmina Moryń**. Zajmowana powierzchnia: 124,57 km²; ludność: 4 240 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 9 sołectw. Siedziba władz gminy: Plac Wolności 1, 74-503 Moryń. 20% danego obszaru leży w granicach Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Gmina ma duży potencjał turystyczny ze względu na położenie przy jeziorze Morzycko, które jest najgłębsze na Pomorzu Zachodnim. Również zbiornik wyróżnia się czystością, więc jest idealnym miejscem dla amatorów nurkowania. Znajdziemy tu również bardzo dobre warunki do uprawiania wędkarstwa oraz sportów wodnych.



Gmina Moryń na mapie pomorza

Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/moryn>

Zabytki znajdujące się na terenie Morynia:

- kościół z XIII wieku;
- mury miejskie z granitu i kamienia polnego z XV wieku;
- średniowieczny układ urbanistyczny miasta- XIX-wieczny Ratusz (na rynku), budynki mieszkalne z XVIII i XIX wieku wraz z siatką ulic;
- grodzisko słowiańskie na półwyspie Zamczysko;
- popiersie Ch. F. Kocha- niemiecki wychowawca, który był założycielem Zakładu Wychowawczego dla Ubogich Dzieci (obecnie w budynku znajduje się Dom Pomocy Społecznej).

Przez obszar gminy przebiegają: droga krajowa nr 31, który łączy Witnicę-Mieszkowice-Chojnę; droga krajowa nr 125 z Morynia do Cedyni. Z Morynia nie dostaniemy się koleją, ale przez stację Witnica oraz Bielin przebiega magistrała kolejowa Szczecin-Zielona Góra- Wrocław.



Na terenie Morynia, niedaleko jeziora Morzycko znajduje się Geopark – Kraina polodowcowa nad Odrą. Można tam podziwiać modele zwierząt epoki polodowcowej. Podążając dalej natkniemy się na Kamienny Ogród, w którym znajduje się kolekcja głazów narzutowych naniesionych w okolice Morynia ze Skandynawii podczas ostatniego zlodowacenia.



Ostatnią opisywaną gminą powiatu gryfińskiego jest **gmina Mieszkowice**. Obszar ma charakter miejsko-wiejski. Zajmowana powierzchnia: 239,00 km²; ludność: 6 839 (dane z 2020 r.). Gmina składa się z 12 sołectw. Siedziba władz gminy: ul. Fryderyka Chopina 1, 74-505 Mieszkowice. Gmina posiada potencjał turystyczny- na terenie znajduje się sieć szlaków turystycznych (szlaki piesze, trasy rowerowe). Dany obszar słynie ze „Szlaku Pamięci Narodowej” Siekierki - Stare Łysogórki – Gozdowice - Czelin, upamiętniającego forsowanie Odry. Również przez gminę przebiega Cedyński Park Krajobrazowy. Zachodnią granicę gminy stanowi rozległa dolina Dolnej Odry. Najcenniejszym walorem turystycznym gminy jest średniowieczny układ urbanistyczny- zachowany w dobrym stanie. Mieszkowice otaczają mury obronne z basztami oraz 26 czatowni z XII i XIV wieku.

Rysunek 12:
Gmina Mieszkowice na tle powiatu
Źródło: <http://eregion.wzp.pl/gminy/mieszkowice>

Charakterystyczną cechą gospodarki gminy Mieszkowice jest przemysł drzewny oraz rolnicza działalność produkcyjna.

W Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczej Gminy Mieszkowice na lata 2014-2024 to wskazano, że podstawowymi cechami gminy jest położenie:

- w zasięgu zainteresowań mieszkańców Niemiec terenami wypoczynkowymi i sfera usług;
- w korytarzu ekologicznym doliny Odry, będącym ważnym ogniwem w europejskim systemie powiązań przyrodniczych, w strefie koncentracji obszarów chronionych o ponadregionalnej randze: wspomniany Cedyński Park Krajobrazowy oraz Narodowy Park Doliny Dolnej Odry po stronie niemieckiej;
- w strefie przygranicznej, w obszarze polsko-niemieckich zainteresowań utworzeniem „transgranicznego obszaru chronionego w dolinie dolnej Odry”, jako Polsko-Niemieckiego Parku Narodowego „Dolina Dolnej Odry”.



Przez gminę Mieszkowice przebiegają droga krajowa nr 31: Szczecin- Gryfino- Widuchowa- Chojna- Mieszkowice- granica państwa. Na stacji Mieszkowice zatrzymują się pociągi.

2.2. Dane demograficzne

W tym podrozdziale zostały umówione dane demograficzne powiatu gryfińskiego w okresie 2018-2021. Informacje zostały zebrane z bazy Głównego Urzędu Statystycznego oraz na podstawie Raportów o stanie powiatu gryfińskiego.

Tabela 1: Dane demograficzne charakteryzujące powiat gryfiński w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie powiatu gryfińskiego 2018-2021; Główny Urząd Statystyczny).

Dane	2018	2019	2020	2021
Liczba ludności	82 530	81 882	81 289	80 641
Liczba ludności (osoby zameldowane)	79 823	78 938	78 091	78 091
Urodzenia żywe	737	649	556	571
Zgony	906	919	1027	1 026

Porównując dane z okresu 2018-2021 widzimy, że liczba ludności, jak i liczba osób zameldowanych nieznacznie spadła. Niepokojąca jest niska liczba urodzeń w porównaniu do liczby zgonów- w 2021 roku zgonów było prawie 2 razy więcej niż urodzeń. Zaznaczyć trzeba, że rok 2020 oraz 2021 był to czas pandemii COVID-19.

Tabela 2: Liczba ludności w powiecie gryfińskim w latach 2019-2021 (opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie powiatu gryfińskiego 2019-2021; Główny Urząd Statystyczny).

Liczba ludności:	2019	2020	2021
- w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	14 647	14 146	13 956
- w wieku produkcyjnym (kobiety 18-59 lat) (mężczyźni 18-64 lata)	50 798	49 624	48 826
- w wieku poprodukcyjnym (kobiety 60 lat i więcej) (mężczyźni 65 lat i więcej)	16 813	17 519	17 859



Z uzyskanych danych wynika, że najwięcej jest osób w wieku produkcyjnym. Niska jest liczba osób, które dopiero wejdą na rynek pracy (tj. wiek przedprodukcyjny). Wzrasta również liczba osób, które osiągnęły wiek emerytalny.

Tabela 3: Liczba ludności w gminach powiatu gryfińskiego w okresie 2018-2021 z podziałem na kobiety i mężczyzn (opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Liczba ludności w poszczególnych gminach	2018	2019	2020	2021
Gryfino	32 025	31 829	31 626	31 421
- liczba kobiet	16 360	16 270	16 160	16 062
- liczba mężczyzn	15 665	15 557	15 466	15 359
Stare Czarnowo	3 837	3 828	3 797	3 783
- liczba kobiet	1 853	1 854	1 848	1 846
- liczba mężczyzn	1 984	1 974	1 949	1 937
Banie	6 375	6 308	6 253	6 165
- liczba kobiet	3 167	3 137	3 127	3 080
- liczba mężczyzn	3 208	3 171	3 126	3 085
Widuchowa	5 465	5 407	5 391	5 368
- liczba kobiet	2 734	2 688	2 672	2 656
- liczba mężczyzn	2 731	2 719	2 719	2 712
Chojna	13 758	13 706	13 616	13 505
- liczba kobiet	6 997	6 977	6 954	6 915
- liczba mężczyzn	6 761	6 729	6 662	6 590
Trzcianko-Zdrój	5 329	5 271	5 174	5 142
- liczba kobiet	2 688	2 662	2 621	2 599
- liczba mężczyzn	2 641	2 609	2 553	2 543
Mieszkowice	7 134	7 047	7 020	6 916
- liczba kobiet	3 521	3 480	3 458	3 420
- liczba mężczyzn	3 613	3 567	3 562	3 496
Cedynia	4 306	4 221	4 168	4 143
- liczba kobiet	2 160	2 107	2 064	2 054
- liczba mężczyzn	2 146	2 114	2 104	2 089
Moryń	4 301	4 267	4 244	4 198
- liczba kobiet	2 188	2 182	2 176	2 154
- liczba mężczyzn	2 113	2 085	2 068	2 044

Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że liczba osób w poszczególnych gminach (miasto + obszar wiejski) zmniejszyła się, ale nieznacznie. Najliczniejszą gminą w powiecie gryfińskim jest gmina Gryfino- 31 421 (dane z 2021 r.).



W większości gmin powiatu nie ma dużej różnicy w liczbie kobiet i mężczyzn. Wyjątkiem jest gmina Gryfino, gdzie zdecydowanie więcej jest kobiet w porównaniu do mężczyzn- różnica wynosi ok. 700.

Również istotnym aspektem są migracje ludności tzn. przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Można je podzielić na migracje wewnętrzne (napływ, odpływ) oraz zagraniczne (imigracje, emigracje).

➡ **Imigracja**- przyjazdy z zagranicy w celu osiedlenia się na stałe lub pobyt czasowy.

➡ **Emigracja**- wyjazdy za granicę w celu osiedlenia się na stałe lub pobyt czasowy.

Na poniższej tabeli przedstawiony jest ruch ludności w naszym powiecie.

Tabela 4: Migracje wewnętrzne oraz zagraniczne mieszkańców powiatu gryfińskiego w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie powiatu gryfińskiego 2018-2021; Główny Urząd Statystyczny).

Dane	2018	2019	2020	2021
Migracje wewnętrzne:				
napływ	958	878	734	830
odpływ	1 223	1 201	979	1071
Migracje zagraniczne:				
imigracje	41	35	28	38
emigracje	26	20	21	23

Na podstawie tabeli widzimy, że mieszkańcy powiatu gryfińskiego dokonują w większym stopniu migracji wewnętrznych. Z naszego powiatu więcej osób wyjeżdża niż przyjeżdża zamieszkać. Osoby częściej przyjeżdżają z zagranicy, niż wyjeżdżają za granicę w celu osiedlenia się.

PODSUMOWANIE

- ➔ Społeczeństwo powiatu gryfińskiego starzeje się. Jest niska liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (w porównaniu z poprzednimi latami- liczba ta maleje), co później może wpłynąć na brak osób w wieku produkcyjnym. Jest niska liczba urodzeń w porównaniu do liczby zgonów. **Zjawisko może doprowadzić do niedoboru siły roboczej.**
- ➔ W powiecie gryfińskim liczba osób wyjeżdżających jest wyższa niż liczba osób napływowych- możliwe, że jest to związane z szukaniem miejsc do osiedlenia się, gdzie jest więcej miejsc pracy.
- ➔ Według Głównego Urzędu Statystycznego w roku **2027** powiat gryfiński będzie zamieszkiwać **81 225** osób, z czego w wieku **przedprodukcyjnym będzie 13 304 osób; w wieku produkcyjnym 50 198, poprodukcyjnym 17 723**. Liczba ludności w porównaniu do roku 2021 nieznacznie się zwiększy. Zmniejszy się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym- z racji niskiej liczby urodzeń. Zwiększy się liczba osób w wieku produkcyjnym.



2.3. Analiza sytuacji rodzin

2.3. Analiza sytuacji rodzin biologicznych

Analiza rodzin biologicznych w powiecie gryfińskim została przeprowadzona na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, ocen zasobów pomocy społecznej oraz danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z powiatu gryfińskiego.

Tabela 5: Liczba zawieranych małżeństw z podziałem na gminy powiatu gryfińskiego w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie bazy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego).

Liczba zawieranych małżeństw z podziałem na gminy powiatu gryfińskiego	2018	2019	2020	2021
Gryfino	169	143	102	115
Stare Czarnowo	25	17	11	16
Banie	30	27	32	23
Widuchowa	30	27	19	22
Chojna	67	58	44	41
Trzcińsko-Zdrój	22	27	13	18
Mieszkowice	37	54	31	32
Cedynia	14	25	21	17
Moryń	23	20	19	26

Tabela 6: Ogólna liczba zawieranych małżeństw w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie bazy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego).

Rok	Liczba małżeństw
2018	417
2019	398
2020	292
2021	310

Analizując liczbę zawieranych małżeństw w gminach powiatu gryfińskiego widzimy zmniejszenie tej liczby w 2021 roku porównując z rokiem 2018. Wyjątkiem są gminy Cedynia oraz Moryń, gdzie nie ma aż takiej tendencji spadkowej. Najniższe liczby



przypadają na rok 2020- można wnioskować, że jest to spowodowane pandemią COVID-19 i restrykcjami związane z koronawirusem.

Również w bazach GUS można znaleźć wykształcenie osób, które zawierały małżeństwa. Poniżej przedstawiono gminy wraz z wykazem jakie w większości osoby posiadały wykształcenie.

- *Gmina Gryfino*: w latach 2018, 2020, 2021 w większości były to osoby z **wykształceniem średnim**; wyjątkiem jest rok 2018- wykształcenie średnie (miasto Gryfino), wykształcenie wyższe (obszar wiejski).
- *Gmina Stare Czarnowo*: w latach 2018-2021 w większości były to osoby z **wykształceniem średnim**.
- *Gmina Banie*: lata 2018, 2020 w większości były to osoby z wykształceniem **zasadniczym zawodowym** oraz w latach 2019, 2021 **wykształcenie średnie**.
- *Gmina Widuchowa*: w latach 2018-2021 w większości **wykształcenie średnie**.
- *Gmina Chojna*: wskazany jest tutaj podział na miasto oraz obszar wiejski ze względu na różne wyniki. Miasto Chojna w latach 2018 oraz 2021 było to w większości **wykształcenie średnie**. Rok 2019 i 2020- w większości **wykształcenie wyższe**. Chojna (obszary wiejskie) w latach 2018-2019 w większości było to wykształcenie **zasadnicze zawodowe**. W latach 2020 oraz 2021- **wykształcenie średnie**.
- *Gmina Trzcianko-Zdrój*: w latach 2018-2021 w większości osoby posiadały **wykształcenie średnie**.
- *Gmina Mieszkowice*: w latach 2018-2021 osoby wstępujące w związek małżeński w większości posiadały **wykształcenie średnie oraz zasadnicze zawodowe**.
- *Gmina Cedynia*: w latach 2018-2021 w większości były to osoby z **wykształceniem średnim oraz zasadniczym zawodowym**.
- *Gmina Moryń*: w latach 2018-2021 w większości były to osoby z **wykształceniem średnim**

Analizując sytuację rodzin w powiecie gryfińskim wskazane jest porównanie wskaźnika małżeństw ze wskaźnikiem rozwodów. Poniżej tabela ukazująca ogólną liczbę rozwodów w naszym powiecie.



Tabela 7: Ogólna liczba rozwodów w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie bazy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego).

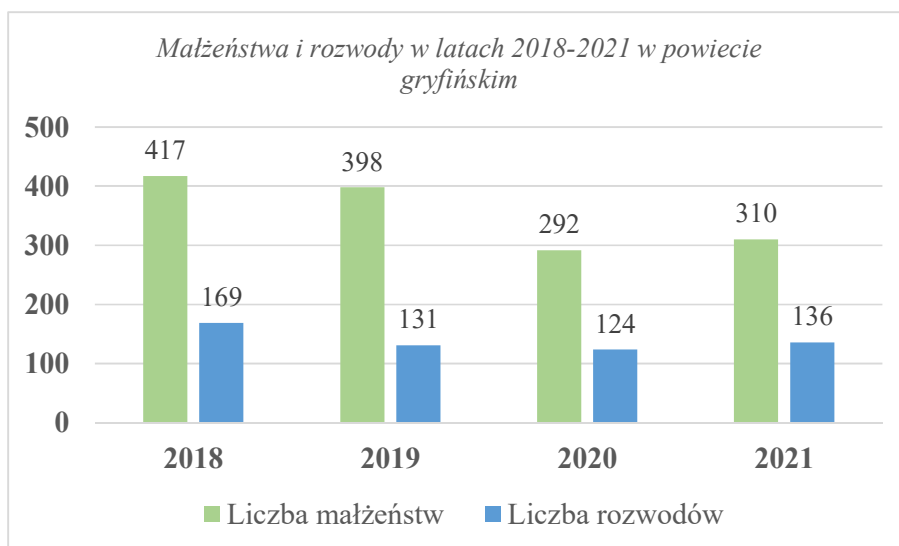
Rok	Liczba rozwodów
2018	169
2019	131
2020	124
2021	136

Główne przyczyny rozwodów w powiecie gryfińskim w podziałem na lata:

- *2018 rok*- niezgodność charakterów; niedochowanie wierności małżeńskiej; nadużywanie alkoholu.
- *2019 rok*- niezgodność charakterów; niedochowanie wierności małżeńskiej; nadużywanie alkoholu.
- *2020 rok*- niezgodność charakterów; niedochowanie wierności małżeńskiej; nadużywanie alkoholu.
- *2021 rok*- niezgodność charakterów; niedochowanie wierności małżeńskiej; nadużywanie alkoholu; naganny stosunek do członków rodziny.

Osoby, które brały rozwód w większości posiadały **wykształcenie średnie oraz zasadnicze zawodowe**.

W powiecie gryfińskim osoby wstępujące w związek małżeński, jak i osoby rozwodzące się w większości posiadały wykształcenie średnie oraz zasadnicze zawodowe. W latach 2018-2021 było więcej małżeństw niż rozwodów- dla porównania poniżej wykres.



Wykres 1: Małżeństwa i rozwody w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Poniżej znajduje się tabela z udziałem osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem z podziałem na gminy (%) w latach 2017-2020.

Tabela 6: Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem w latach 2017-2020 z podziałem na gminy (opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego).

Udział osób korzystających ze świadczeń społecznych w ludności ogółem z podziałem na gminy (%)	2017	2018	2019	2020
Gryfino	3,2	2,8	2,9	2,6
Stare Czarnowo	10,0	9,6	9,4	8,2
Banie	8,8	8,0	6,4	5,1
Widuchowa	11,9	11,3	10,2	9,2
Chojna	7,5	6,4	5,9	5,1
Trzcińsko-Zdrój	9,5	9,9	9,3	6,8
Mieszkowice	6,6	5,7	5,1	4,9
Cedynia	13,1	10,0	10,1	9,7
Moryń	10,1	9,1	7,8	6,8



Analizując tabelę widać tendencję spadkową osób korzystających ze świadczeń społecznych- wyrażonych w procentach. Najwyższy procent beneficjentów jest w gminie Cedynia. W 2021 roku była to liczba 9,7% (na 4 143 mieszkańców).

Przy analizie sytuacji rodzin wskazane jest porównanie liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego. Na podstawie danych GUS- w powiecie gryfińskim w latach 2018-2020 ogólna liczba gospodarstw korzystających przedstawiała się następująco:

- 2018 r.- 2 371 (poniżej kryterium doch.: 1 466)
- 2019 r.- 2 308 (poniżej kryterium doch.: 1 394)
- 2020 r.- 2 067 (poniżej kryterium doch.: 1 286)

Na podstawie analizy danych zawartych w Programie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim na lata 2021-2023 wynika, że w grudniu 2020 r. w powiecie gryfińskim 145 rodzin korzystało z pomocy asystenta rodziny w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Liczba dzieci pozostających w tych rodzinach wynosi 327. (dane przekazane z OPS w grudniu 2020).

Tabela 7: Ilość osób objętych wsparciem asystenta rodziny- stan na grudzień 2020 r. (tabela z Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim na lata 2021-2023).

Gmina	Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (dane z grudnia 2020 r.)	Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny
Banie	13	39
Cedynia	9	26
Chojna	19	40
Gryfino	38	73
Mieszkowice	15	25
Moryń	13	30
Stare Czarnowo	20	36
Trzeńsko-Zdrój	5	18
Widuchowa	13	40
Ogółem	145	327



Tabela 8: Ilość osób objętych wsparciem asystenta rodziny- stan na dzień 30 września 2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej w gmin powiatu gryfińskiego).

Gmina	Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (stan na dzień 30 września 2022 r.)	Ilość dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny
Banie	13	30
Cedynia	6	21
Chojna	11	27
Gryfino	27	68
Mieszkowice	15	36
Moryń	9	19
Stare Czarnowo	10	19
Trzeńsko-Zdrój	3	6
Widuchowa	10	27
Ogółem	104	253

Problemami, które dominują w rodzinach objętych pomocą asystenta rodziny i mogą spowodować odebranie dzieci rodzicom i umieszczenie w pieczy zastępczej są:

- uzależnienia;
- niepełnosprawność rodziców, często intelektualna;
- samotne wychowywanie dzieci powiązane z wielodzietnością i niezaradnością;
- przemoc w rodzinie;
- brak kwalifikacji zawodowych i stałej pracy powiązana z niegospodarnością finansową;
- brak chęci podjęcia pracy zarobkowej i zmiany swojej sytuacji;
- utrwalona latami zależność od świadczeń z pomocy społecznej;
- zamieszkiwanie daleko od węzłów komunikacji publicznej.

PODSUMOWANIE

- ➔ W latach 2018-2021 można zaobserwować spadek liczby zawieranych małżeństw, jak również spadek liczby rozwodów (największy spadek w roku 2020- również wtedy początek pandemii COVID-19).
- ➔ Pomimo większej liczby zawieranych małżeństw od rozwodów, maleje różnica pomiędzy danymi- dla przykładu w 2018 roku różnica ta wynosiła 248, a w roku 2021- 174.
- ➔ Osoby wstępujące w związek małżeński oraz te, które się rozwodziły w latach 2018-2021 w większości przypadków posiadały wykształcenie średnie oraz zasadnicze zawodowe.
- ➔ Z danych GUS wynika, że liczba gospodarstw domowych w latach 2018-2020, która korzystała ze środowiskowej pomocy społecznej wg. kryterium dochodowego- maleje.
- ➔ Na podstawie danych z GUS maleje również procent osób korzystających ze świadczeń społecznych. Są poszczególne gminy, gdzie jest duży odsetek osób korzystających.
- ➔ Mniejsza liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny (porównując dane z grudnia 2020 r. oraz dane z września 2022 r.)



Wyszczególnione problemy i potrzeby

- ➔ **Nietrwałość zawieranych związków małżeńskich**, w szczególności przez: niezgodność charakterów; niedochowanie wierności małżeńskiej; nadużywanie alkoholu- więcej specjalistów ds. terapii małżeńskiej, poradnictwo specjalistyczne (w tym terapia uzależnień).
- ➔ **Wysoki procent osób korzystających ze świadczeń społecznych w niektórych gminach** (patrzac na liczbę mieszkańców)- szkolenia dla kadry pomocy społecznej w celu wprowadzenia skutecznych działań w kierunku klientów.
- ➔ **Wciąż wysoki odsetek rodzin zagrożonych umieszczeniem małoletnich w pieczy zastępczej**- szkolenia dla asystentów rodziny, poradnictwo specjalistyczne dla rodzin

2.4. Analiza sytuacji pieczy zastępczej

W powiecie gryfińskim organizatorem pieczy zastępczej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie. W strukturach Centrum została wyodrębniona sekcja ds. wspierania rodziny i pieczy zastępczej. Zadania związane z realizacją ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) wykonuje 11 pracowników sekcji (8 koordynatorów, pracownik socjalny, starszy inspektor, konsultant).

➔ **System pieczy zastępczej**- to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców (art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447).

Zasoby i działania związane z pieczą zastępczą zawarte są w Programie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023, który został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w formie:

- rodzinnej;
- instytucjonalnej.

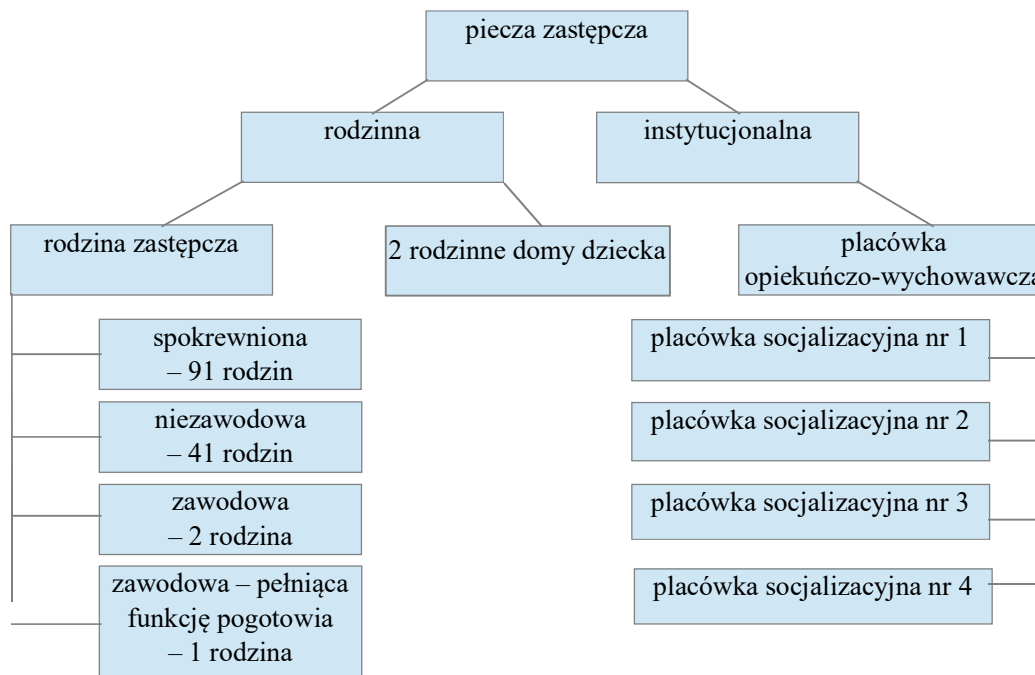
Powiecie Gryfińskim funkcjonują obie formy pieczy zastępczej. W ramach rodzinnej pieczy zastępczej posiadamy różne jej formy, poza rodziną zastępczą zawodową specjalistyczną. Natomiast w ramach pieczy zastępczej instytucjonalnej posiadamy 4



placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego znajduje się w Trzcíńsku- Zdroju.

Schemat 1: Organizacja systemu pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na dzień 31.10.2022r.

Źródło: Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023.



Porównując dane przedstawione w Programie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023 (stan na dzień 31.12.2020 r.) **nastąpił wzrost rodzin zastępczych spokrewnionych z 82 do 91 oraz wzrost rodzin zastępczych niezawodowych z 33 do 41.**

➡ Najwięcej jest **rodzin spokrewnionych**- najczęściej dzieci przebywają u swoich dziadków. Umieszczenie dzieci u swojego pełnoletniego rodzeństwa również tworzy rodzinę spokrewnioną.

➡ **Rodziny zastępcze niezawodowe**- może je tworzyć zarówno rodzina dziecka niebędąca wstępniymi lub rodzeństwem dziecka, jak i osoby niespokrewnione z dzieckiem.

➡ **Rodziny zastępcze zawodowe**- to rodzina zastępcza, z którą starosta zawiera umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej; tworzą je małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępniymi lub rodzeństwem dziecka. By zostać rodziną zastępczą zawodową trzeba posiadać co najmniej 3-letni staż jako rodzina zastępcza.



Tabela 9: Liczba umieszczonych dzieci w pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021. (opracowanie własne na podstawie Ocen zasobów pomocy społecznej oraz danych PCPR w Gryfinie).

Pieczna zastępcza:	2018	2019	2020	2021	I poł. 2022
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	60 dzieci (liczba miejsc w placówkach ogółem: 74)	59 dzieci (liczba miejsc w placówkach ogółem: 74)	56 dzieci (liczba miejsc w placówkach ogółem: 74)	53 dzieci (liczba miejsc w placówkach ogółem: 56)	51 dzieci
Rodzinna piecza zastępcza	118 rodzin→ 176 dzieci	130 rodzin→ 194 dzieci	134 rodzin→ 198 dzieci	141 rodzin→ 222 dzieci	136 rodzin→ 209 dzieci

Powyższa tabela ukazuje wzrost umieszczonych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej, jak również wzrost liczby rodzin zastępczych w latach 2018-2021. Liczba dzieci w placówkach zmalała, ale zmniejszyła się również liczba miejsc. **W I połowie 2022 r. liczba przyjętych dzieci do Placówki opiekuńczo-wychowawczej wynosiła 10. Przyjęcia do rodzin zastępczych w I półroczu 2022 r. przedstawia się następująco:**

- rodziny niezawodowe- 8 dzieci;
- rodziny zawodowe- 8 dzieci;
- rodziny spokrewnione- 9 dzieci.

Na dzień 30.06.2022 r. w pogotowiu rodzinnym przebywało 13 dzieci, w rodzinie zastępczej zawodowej 9 dzieci, w Rodzinnych Domach Dziecka (2) umieszczonych było 17 dzieci.

W latach 2018-2020 zgłosiły się 2 rodziny, jako kandydaci na rodziny zastępcze, które zostały przeszkolone. W w/w okresie przeszkolono również 14 rodzin zastępczych niezawodowe ustanowionych przez sąd. W 2021 roku przeszkolono 7 osób. W porównaniu do potrzeb- brakuje chętnych do pełnienia roli rodziny zastępczej.

Placówki działające w Powiecie Gryfińskim są placówkami opiekuńczo-wychowawczymi typu socjalizacyjnego i organizacyjnie wchodzi w skład Centrum Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Chojnie tj.

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1 ul. Podmurze 4a, Chojna;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2 ul. Żółkiewskiego 5, Chojna;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3 ul. Dworcowa 3, Trzcieńsko-Zdrój;
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 4 ul. Dworcowa 1, Trzcieńsko-Zdrój.



W latach 2018-2020 Starosta Gryfiński skierował do placówek opiekuńczo-wychowawczych, na podstawie postanowień Sądu Rodzinnego 34 dzieci, z czego 1 dziecko pochodziło z terenu innego powiatu.

Działania Państwa idą w kierunku deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej tzn. przekształcenia dużych placówek opiekuńczo-wychowawczych w małe, maksymalnie czternastoosobowe placówki- dostosowane do potrzeb rozwojowych dziecka. Kierunki polityki prorodzinnej oraz ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazują podejmowanie działań w zakresie przechodzenia z instytucjonalnych form pomocy do rodzinnych form opieki (Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023).

Jednym z głównych celów rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej jest **usamodzielnienie wychowanków**. Zgodnie z art. 140 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447):

➡ **Osoba usamodzielniana-** to osoba opuszczająca, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Osobie usamodzielnianej przyznaje się pomoc na:

- kontynuowanie nauki;
- usamodzielnienie;
- zagospodarowanie.

Udziela się pomocy w uzyskaniu: odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

W Programie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023 wskazane jest, że proces usamodzielnienia się wychowanków opuszczających pieczę zastępczą powinien być oparty na maksymalnej aktywności podopiecznych pod dyskretnym okiem opiekuna i wsparciu powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w pieczy zastępczej zapewnia osobom usamodzielnianym pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie. Powiat właściwy ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej zapewnia pomoc na zagospodarowanie, pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz pomoc prawną i psychologiczną.



Osoby usamodzielniane, które opuściły placówkę, bądź rodzinę zastępczą i nie mają zabezpieczonych potrzeb lokalowych- Powiat Gryfiński zapewnia pomoc dla nich w formie pobytu w mieszkaniu chronionym. Taką pomoc otrzymuje się na okres niezbędny do usamodzielnienia, maksymalnie do ukończenia 26. roku życia. Warunkiem ubiegania się o mieszkanie chronione jest ukończenie 18. roku życia, kontynuowanie nauki lub podjęcie pracy zawodowej, realizacja indywidualnego programu usamodzielnienia oraz udokumentowane podjęcie starań o przyznanie mieszkania z zasobów gminnych (Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023).

Mieszkania Chronione funkcjonują w budynkach będących własnością Powiatu Gryfińskiego tj.:

- w Chojnie, przy ul. Dworcowej 1, lokal składa się z 3 pokoi, kuchni, łazienki i korytarza o łącznej powierzchni użytkowej 48,8 m² - przeznaczony dla 3 osób (od września 2019 lokal został udostępniony ZSP w Chojnie z przeznaczeniem na mieszkanie dla nauczyciela);
- w Gryfinie, przy ul. Łużyckiej 82/1, lokal składa się z 2 pokoi, kuchni i łazienki o łącznej powierzchni użytkowej 53,36 m² - przeznaczony dla 2 osób;
- w Gryfinie, przy ul. Łużyckiej 82/3, lokal ten cel składa się z 1 pokoju z aneksem kuchennym i WC o łącznej powierzchni użytkowej 23,43 m² - przeznaczony dla 1 osoby.

W okresie 2018- I poł. 2022 r. do Mieszkania Chronionego zostały skierowane 3 osoby. W I poł. 2022 r. mieszkały w nich 2 osoby.

Poniżej tabele dot. pomocy dla usamodzielniających się wychowanków z rodzin zastępczych oraz z Placówek opiekuńczo-wychowawczych:

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2029



Tabela 10: Osoby usamodzielniające się z rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019 r.-I poł. 2022 r.- liczba wychowanków wraz z sumą pobranych świadczeń (opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Gryfinie).

Rodzaj pomocy:	2018		2019		2020		2021		I poł. 2022 r.	
kontynuowanie nauki	21 wychowanków	11.048 zł	20 wychowanków	10.355 zł	17 wychowanków	8.629 zł	14 wychowanków	7.705 zł	14 wychowanków	8.110 zł
usamodzielnienie	8 wychowanków	44.427 zł	4 wychowanków	17.349 zł	10 wychowanków	41.638 zł	4 wychowanków	18.648 zł	1 wychowanek	7.458 zł
zagospodarowanie	4 wychowanków	6.231 zł	5 wychowanków	7.885 zł	8 wychowanków	14.193 zł	4 wychowanków	6.780 zł	1 wychowanek	1.695 zł

Tabela 11: Osoby usamodzielniające się z Placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 r.-I poł. 2022 r.- liczba wychowanków wraz z sumą pobranych świadczeń (opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Gryfinie).

Rodzaj pomocy:	2018		2019		2020		2021		I poł. 2022 r.	
kontynuowanie nauki	13 wychowanków	46.525,47 zł	8 wychowanków	34.980,82 zł	4 wychowanków	18.936 zł	5 wychowanków	16.540 zł	4 wychowanków	10.246 zł
usamodzielnienie	3 wychowanków	20.715 zł	2 wychowanków	8.674 zł	0	0	2 wychowanków	13.878 zł	1 wychowanek	7.458 zł
zagospodarowanie	1 wychowanek	4.900 zł	3 wychowanków	4.731 zł	1 wychowanek	1.577 zł	0	0	wychowanek	0



Również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie w latach 2020-2022 realizowało/realizuje projekty wspierające dzieci umieszczone w pieczy zastępczej tj.:

- 2017-2019 r.- Projekt „**Aktywna integracja w powiecie gryfińskim**” współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu objęto wsparciem 96 osób – mieszkańców powiatu gryfińskiego i klientów PCPR w Gryfinie zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu niepełnosprawności lub przebywania w pieczy zastępczej. Projekt zawierał instrumenty aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym oraz zdrowotnym. Wsparcie było skierowane m.in. do dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej – począwszy od wieku szkoły podstawowej, do momentu usamodzielnienia, wraz z osobami z otoczenia (w sytuacji gdy będzie to uzasadnione);
- 2020 r.- Projekt "**Może My możemy!**", który był współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego pt. "*WSPIERANIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W TWORZENIU SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE*" - Edycja 2020;
- 2021 r.- Projekt "**Grasz w zielone?**", który był współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego pt. "*WSPIERANIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W TWORZENIU SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE*" - Edycja 2021;
- 2022 r.- Projekt „**W świecie wyobraźni**”, który jest współfinansowany przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w ramach Programu Ośłonowego pt. "*WSPIERANIE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W TWORZENIU SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE*" - Edycja 2022.

PODSUMOWANIE

- ➔ W powiecie gryfińskim mamy tendencję wzrastającą w umieszczaniu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.
- ➔ Tendencja spadkowa jest w kierowaniu dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych.
- ➔ Tendencja spadkowa osób usamodzielnianych.
- ➔ Tworząc powiatowy system pieczy zastępczej należy pamiętać, że najistotniejszą sprawą jest umacnianie rodziny naturalnej. Każda rodzina na skutek narastających problemów związanych z życiem (wielodzietność, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność) może w pewnym momencie potrzebować wsparcia i pomocy. Na taką pomoc powinna zawsze liczyć ze strony instytucji i placówek, które zakresem swojej działalności nastawione są na wspomaganie rodziny (Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim na lata 2021-2023).



Wyszczególnione problemy i potrzeby

- **Wzrost liczby umieszczanych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej**- zwiększenie współpracy gmin i powiatu na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w sposób umożliwiający pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej (cel główny Programu rozwoju pieczy); zbudowanie zintegrowanej sieci poradnictwa rodzinnego (cel szczegółowy).
- **Brak wystarczającej ilości chętnych na pełnienie funkcji rodziny zastępczej**- upowszechnianie wiedzy na temat rodzicielstwa zastępczego i pieczy zastępczej poprzez promocję i stworzenie systemu motywacyjnego dla osób rozważających podjęcia się opieki nad dziećmi (cel szczegółowy).
- Zgodnie z powyższym- **brak dostatecznej liczby miejsc dla dzieci pozbawionych odpowiedniej opieki ze strony rodziców**- więcej rodzinnych form pieczy zastępczej (cel główny).
- **Liczba osób usamodzielniających się maleje** w porównaniu z poprzednimi latami.

2.5. Analiza rynku pracy i bezrobocia

Bezrobocie to zjawisko, które dotyka całe społeczeństwo. Jego negatywne skutki są odczuwane na wielu płaszczyznach. Zadania z zakresu polityki rynku pracy wypełnia w powiecie gryfińskim: Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie oraz Powiatowy Urząd pracy z siedzibą w Chojnie. Poniżej tabela z liczbą bezrobotnych w powiecie gryfińskim z podziałem na gminy w latach 2018-2021.

Tabela 12: Bezrobotni zarejestrowani w gminach powiatu gryfińskiego w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie).

Bezrobotni zarejestrowani w gminach powiatu gryfińskiego	2018		2019		2020		2021	
	Ogółem	Liczba kobiet	Ogółem	Liczba kobiet	Ogółem	Liczba kobiet	Ogółem	Liczba kobiet
Gryfino	493	340	318	204	456	278	335	235
Stare Czarnowo	73	45	61	35	57	38	37	21
Banie	202	150	116	90	146	90	116	82
Widuchowa	200	144	122	86	156	108	129	87
Chojna	555	337	480	280	585	350	494	302



Trzcianko-Zdrój	227	133	192	113	221	118	172	98
Mieszkowice	279	188	261	170	281	166	228	140
Cedynia	199	100	176	91	197	98	165	78
Moryń	169	99	156	80	172	90	127	66
RAZEM	2 397	1 536	1 882	1 149	2 271	1 336	1 803	1 109

Porównując rok 2018 z 2021 zauważamy **tendencję spadkową** liczby osób bezrobotnych. Jednak w 2020 roku widzimy wzrost osób bezrobotnych- można podejrzewać, że związane jest to z pandemią COVID-19. Analizując tabelę widzimy, że to kobiety stanowią większą liczbę zarejestrowanych bezrobotnych. W latach 2018-2021 najwięcej zarejestrowanych osób było w gminie Chojna.

Tabela 13: Struktura bezrobocia w gminach powiatu gryfińskiego w I kwartale 2022 roku (opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie).

Struktura bezrobocia w gminach powiatu gryfińskiego w I kwartale 2022 roku	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba kobiet
Gryfino	365	258
Stare Czarnowo	37	20
Banie	106	80
Widuchowa	129	88
Chojna	513	318
Trzcianko-Zdrój	180	104
Mieszkowice	237	143
Cedynia	172	79
Moryń	120	64
RAZEM	1 859	1 154

Również w I kwartale 2022 roku jest więcej zarejestrowanych kobiet niż mężczyzn. Już w I kwartale 2022 roku jest większa liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych niż w całym roku 2021. Oznacza to, że liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku 2022 zwiększy się. Również największa liczba bezrobotnych znajduje się terenie gminy Chojna-513.

Ważną kwestią jest sytuacja osób z niepełnosprawnością na rynku pracy. Osoby z niepełnosprawnością stanowią grupę społeczną, która ma większe trudności w znalezieniu



pracy. Przy czym praca daje im samodzielność i pozwala uczestniczyć w życiu społecznym. Poniżej tabela przedstawiająca liczbę osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021.

Tabela 14: Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością w powiecie gryfińskim w latach 2018-2021 (opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie).

Rok	Powiat Gryfiński	Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością
2018	2 397	130
2019	1 882	122
2020	2 271	123
2021	1 803	117

Na podstawie danych widzimy, że liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnością- maleje. W porównaniu z ogólną liczbą osób, liczba osób z niepełnosprawnością jest mniejsza i to znacząco. Jednak trzeba pamiętać, że większość osób z niepełnosprawnością nie rejestruje się w Urzędzie Pracy z racji pobierania renty socjalnej i posiadania z tego tytułu ubezpieczenia. Również zarejestrowanie się w PUP, czy późniejsze podjęcie pracy przez osoby z niepełnosprawnością utrudniają bariery komunikacyjne (brak połączeń autobusowych i kolejowych do większości wiosek, które nie znajdują się przy głównych drogach krajowych) oraz architektoniczne w naszym powiecie.

Największą grupą bezrobotnych w powiecie gryfińskim stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Znacznym problemem gryfińskiego rynku pracy są również osoby po 50 roku życia, młode do 30 roku życia, osoby bez kwalifikacji zawodowych oraz bez doświadczenia zawodowego. Większość osób zarejestrowanych w PUP w Gryfinie stanowią osoby zamieszkujące tereny wiejskie.

Zgodnie z badaniem prowadzonym przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie wraz z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Szczecinie pn. „Sytuacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy województwa zachodniopomorskiego w 2018 roku” , bezrobotni powiatu gryfińskiego do najważniejszych barier utrudniających podjęcie pracy zaliczają: **brak odpowiednich ofert pracy w miejscu zamieszkania i najbliższej okolicy, zbyt niskie wynagrodzenia proponowane przez lokalnych**



pracodawców, brak możliwości dojazdu lub inne problemy komunikacyjne (Raport o stanie powiatu gryfińskiego w 2018 roku).

PODSUMOWANIE

- W powiecie gryfińskim odnotowuje się tendencję spadkową zarejestrowanych osób bezrobotnych.
- Większa jest liczba zarejestrowanych kobiet od mężczyzn.
- Największą grupą bezrobotnych w powiecie gryfińskim stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Znacznym problemem gryfińskiego rynku pracy są również osoby po 50 roku życia, młode do 30 roku życia, osoby bez kwalifikacji zawodowych oraz bez doświadczenia zawodowego. Większość osób zarejestrowanych w PUP w Gryfinie stanowią osoby zamieszkujące tereny wiejskie.
- Według badania przeprowadzonego przez PUP Gryfino oraz WUP Szczecin wynika, że bezrobotni powiatu gryfińskiego do najważniejszych barier utrudniających podjęcie pracy zaliczają: brak odpowiednich ofert pracy w miejscu zamieszkania i najbliższej okolicy, zbyt niskie wynagrodzenia proponowane przez lokalnych pracodawców, brak możliwości dojazdu lub inne problemy komunikacyjne.

Wyszczególnione problemy i potrzeby

- **Największą grupą bezrobotnych w powiecie gryfińskim stanowią osoby długotrwale bezrobotne**- współpraca pracowników socjalnych oraz Powiatowego Urzędu Pracy w celu aktywizacji osób.
- **Duża liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w porównaniu do liczby mężczyzn**- większa aktywizacja zawodowa kobiet w postaci szkoleń, odpowiednich kursów.

2.6. Analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami

Polska należy do krajów, gdzie występuje duża społeczność osób z niepełnosprawnością. W miarę upływu lat rozwijamy się, lecz w porównaniu z innymi krajami aktywizacja społeczna nadal jest na niskim poziomie, przede wszystkim dotyczy to osób z niepełnosprawnością sensoryczną, intelektualną oraz z zaburzeniami psychicznymi. Również obecność osób z niepełnosprawnością na polskim rynku pracy jest znikome. Do lat dziewięćdziesiątych XX wieku główną formą pomocy były domy pomocy społecznej. Aktualnie w naszym kraju niesamodzielna osoba ma możliwość ze skorzystania z pomocy w formie środowiskowej, dziennej lub całodobowej.



Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami na naszym terenie zawarte są w Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfińskim na lata 2016-2022. W 2022 r. podjęto pracę nad nowym Programem.

Działania te są zadaniem ogólnospołecznym oraz są ważnym elementem polityki państwa, która jest skierowana na minimalizowanie skutków niepełnosprawności oraz zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnością we wszystkich obszarach życia (Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfińskim na lata 2016-2022). Wykaz instytucji, w powiecie gryfińskim, świadczących pomoc, wsparcie dzienne oraz całodobowe, czy też dające zatrudnienie osobom z niepełnosprawnością przedstawia się następująco:

1. Gmina Gryfino:

- ***Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie***, ul. Łużycka 91b (zatrudnienie);
- ***Powiatowy Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie***, ul. Łużycka 91 (wydanie orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności, legitymacje, karty parkingowe);
- ***Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie***, ul. Łużycka 91 (m.in. rehabilitacja społeczna- dofinansowania PFRON);
- ***Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie***, ul. Sprzymierzonych 1 (rehabilitacja zawodowa);
- ***Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gryfinie***, ul. Łużycka 91 (m.in. wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego);
- ***Warsztaty Terapii Zajęciowej przy PSONI w Gryfinie***, ul. Szczecińska 33 (wspomaga proces rehabilitacji społecznej i zawodowej)
- ***Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryfinie***, ul. Łużycka 12 (pomoc materialna i niematerialna);
- ***Środowiskowy Dom Samopomocy w Gryfinie***, ul. Sprzymierzonych 8A (wspomaga proces rehabilitacji społecznej i zawodowej);
- ***Dzienny Dom Senior+***, ul. Wodnika 1, 74-100 Gryfino;
- ***Zespół Szkół Specjalnych w Nowym Czarnowie***, Nowe Czarnowo 81, 74-105 (szkoła podstawowa oraz szkoła przysposabiająca do pracy);
- ***Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie***, Nowe Czarnowo 66, 74-100 Gryfino;



- *Dom Pomocy Społecznej w Dębcach* prowadzony przez Stowarzyszenie „Pod Dębami”, Dębce 11, 74-100 Gryfino.
- 2. Gmina Chojna**
 - *Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie*, ul. Orłąt 10;
 - *Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie*, ul. Jagiellońska 2;
 - *Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna filia w Chojnie*, ul. Dworcowa 1;
 - *Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Chojnie*, ul. Podmurze 4A (szkoła podstawowa oraz szkoła przysposabiająca do pracy);
 - *Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych* (filia PCPR w Chojnie), ul. Dworcowa 1 (składanie wniosków, informacja);
 - *Powiatowy Urząd Pracy filia w Chojnie*, ul. Dworcowa 3.
- 3. Gmina Stare Czarnowo**
 - *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Czarnowie*, ul. Świętego Floriana 10.
- 4. Gmina Widuchowa**
 - *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Widuchowej*, ul. Grunwaldzka 8.
- 5. Gmina Banie**
 - *Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baniach*, ul. Skośna 6.
- 6. Gmina Moryń**
 - *Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu*, ul. Szeroka 12;
 - *Dom Pomocy Społecznej w Moryniu* prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego, ul. Rynkowa 27.
- 7. Gmina Mieszkowice**
 - *Ośrodek Pomocy Społecznej w Mieszkowicach*, ul. Chopina 1;
 - *Warsztaty Terapii Zajęciowej w Goszkowie* prowadzone przez Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”, Goszków 12A, 74-505 Mieszkowice;
 - *Spółdzielnia Socjalna „Promyk” w Goszkowie* (zatrudnienie), Goszków 12A, 74-505 Mieszkowice.
- 8. Gmina Cedynia**
 - *Ośrodek Pomocy Społecznej w Cedyni*, Plac Wolności 1.



9. Gmina Trzcińsko-Zdrój

- *Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcińsku Zdroju*, ul. Rynek 12.
- *Dom Pomocy Społecznej w Trzcińsku Zdroju* prowadzony przez Stowarzyszenie „Dom z Sercem”, ul. Aleja Róż 1.

Powiat gryfiński- pod względem instytucji pomocowych dla osób z niepełnosprawnościami oferuje szeroki wachlarz usług. W przeciągu ostatnich 6 lat zostały utworzone dwie bardzo istotne instytucje pod względem wsparcia rehabilitacji społecznej i zawodowej osób potrzebujących tj. **Środowiskowy Dom Samopomocy w Gryfinie**- funkcjonuje od 7 września 2017 r. oraz **Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie**- który został utworzony uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie Nr XLI/266/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r.

Diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnościami trzeba zacząć od analizy danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie, który został powołany Zarządzeniem Starosty Gryfińskiego Nr 48 z dnia 28 listopada 2001r.

Tabela 15: Liczba wydanych orzeczeń, legitymacji i kart parkingowych w latach 2018-I poł. 2022 (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryfinie).

Dane	2018	2019	2020	2021	2022- dane do 30.06.2022 r.
Liczba złożonych wniosków	1379	1 386	1 203	1 271	680
Liczba wydanych orzeczeń ogółem	1243	1 288	1 250	1 200	626
Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 roku życia	1148	1 114	1 097	1 063	526
Liczba wydanych orzeczeń dla osób do 16 roku życia	181	174	153	137	62
Liczba wydanych legitymacji	347	325	232	205	103
Liczba wydanych kart parkingowych	177	237	353	222	104
Liczba negatywnie wydanych orzeczeń:	86	81	82	68	100
- dla osób po 16 roku życia	58	62	65	56	30
- dla osób do 16 roku życia	28	19	17	12	70



Od 8 marca 2020 r. orzeczenia o niepełnosprawności oraz orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, których termin ważności kończył się po wskazanym wyżej terminie zachowują swoją ważność do 60. dnia od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii. Wyżej wskazana sytuacja ma związek z pandemią COVID-19.

Liczba złożonych wniosków oraz wydanych orzeczeń zmniejszyła się w okresie 2019-2021. Liczba wydanych legitymacji w latach 2018-I poł. 2022 również zmalała. Liczba wydanych kart parkingowych w 2020 roku wzrosła porównując lata 2019-2021.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie funkcjonuje wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego. Wypożyczalnia jest czynna w godzinach pracy PCPR. Sprzęt jest wypożyczany nieodpłatnie na podstawie umowy zawieranej na rok- którą w uzasadnionych przypadkach można przedłużyć. Sprzęt może wypożyczyć mieszkaniec powiatu gryfińskiego. Do umowy dołącza się orzeczenie o stopniu niepełnosprawności osoby, bądź inny dokument potwierdzający potrzebę użytkowania sprzętu. W latach 2018-I poł. 2022 liczba zawieranych umów przedstawia się następująco:

Tabela 16: Liczba zawartych umów na wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego w latach 2018-I poł. 2022 (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Dane	2018	2019	2020	2021	I poł. 2022
Liczba zawartych umów w danym roku	32	19	27	23	19

Liczba zawieranych umów zależna od zapotrzebowania w danym roku, jak również niektóre sprzęty są wypożyczane na dłużej niż 1 rok.

Również na terenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Gryfinie znajduje się magazyn z używanym sprzętem rehabilitacyjnym- również wypożyczany jest bezpłatnie. Pomoc przysługuje mieszkańcom gminy Gryfino.

Na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2021 r. poz. 573, przy Staroście Gryfińskim została powołana **Powiatowa Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych**. Rada pełni funkcję opiniodawczo-doradczą. Kadencja Rady trwa 4 lata i składa się z 5 członków. Obecny skład został powołany Zarządzeniem Starosty Gryfińskiego nr 112/2019 z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie powołania Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób niepełnosprawnych w Gryfinie.



W strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie funkcjonuje od czerwca 2006 r. Ośrodek Informacji dla Osób Niepełnosprawnych w Chojnie (OION). Priorytetem działalności Ośrodka jest funkcja informacyjna. Z racji rozległego terenu powiatu gryfińskiego- mieszkańcy z dalszych terenów powiatu mogą składać wnioski właśnie w Ośrodku w Chojnie. Liczba przyjętych wniosków przedstawia się następująco:

Tabela 17: Liczba przyjętych wniosków w Ośrodku dla Osób Niepełnosprawnych w Chojnie w latach 2019-wrzesień 2022 (opracowanie własne na podstawie danych OION w Chojnie).

Dane	2019	2020	2021	Dane do 30.09.2022 r
Liczba przyjętych wniosków w OION w Chojnie	639	546	573	509

Porównując rok 2019 z 2021, liczba przyjętych wniosków w OION w Chojnie nieznacznie spadła.

Na terenie Powiatu Gryfińskiego działają cztery domy pomocy społecznej (dalej: DPS) o łącznej liczbie 403 miejsc. Dwa domy przeznaczone są dla osób przewlekle somatycznie chorych, a pozostałe dwa domy przeznaczone są dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

DPS są placówkami pobytu całodobowego dla osób, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Powiat prowadzi Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie. Prowadzenie trzech DPS Powiat powierzył organizacjom pozarządowym:

- Dom Pomocy Społecznej w Dębach - Stowarzyszeniu "Pod Dębami",
- Dom Pomocy Społecznej w Moryniu - Zgromadzeniu Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego,
- Dom Pomocy Społecznej w Trzciesku Zdroju - Stowarzyszeniu "Dom z Sercem".

W przypadku pojawienia się wolnego miejsca w DPS, umieszczana jest kolejna osoba z listy osób oczekujących. Niestety w 2021 r. ze względu na panującą pandemię i konieczność zrobienia testu na COVID - 19 przed przyjęciem do DPS, umieszczanie znacznie się przedłużało, na dzień 31.10.2021 r. w DPS było wolnych 6 miejsc w tym: Dębce -1, Trzciesko – Zdrój – 2, Moryń -1. Nowe Czarnowo - 2. Na przyjęcie do domów



pomocy społecznej na dzień 31.10.2021 r. oczekiwało 29 osób w tym: Dębce 11, Trzczańsko – Zdrój - 7, Moryń -2, Nowe Czarnowo – 9. W 2022 r. sytuacja znacznie się poprawiła, nie ma już wymogu robienia testu na COVID-19, w przypadku zwolnienia miejsca zostaje umieszczana kolejna osoba z listy oczekujących. Stan na dzień 31.10.2022 r. – 1 wolne miejsce w DPS Dębce, na przyjęcie do DPS oczekuje 39 osób w tym: Moryń 4, Dębce 17, Trzczańsko – Zdrój 11, Nowe Czarnowo 7.

2.6.1. Rehabilitacja społeczna i zawodowa

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2021 r. poz. 573 do zadań powiatu należą w szczególności dofinansowania do: likwidacji barier (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych), do turnusów rehabilitacyjnych, do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Do zadań powiatu należy również dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej. Powyższe zadania tworzą rehabilitację społeczną.

➡ **Rehabilitacja społeczna**- ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej;
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi

(art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz. U. z 2021 r. poz. 573).

Poniżej przedstawione są poszczególne dofinansowania wypłacone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej PFRON) w latach 2018-I poł. 2022 r. W poszczególnych latach wysokość środków na dane dofinansowanie zależne jest od środków przyznanych z PFRON.



Tabela 18: Poszczególne dofinansowania w latach 2018-30.06.2022 (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022- dane do 30.06.2022 r.
<i>Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych</i>					
Liczba osób korzystających	101	153	38	97	42
Wydane środki finansowe w zł	95.000,00 zł	165.639,00 zł	46.700,00 zł	112.780,00 zł	64.700,00 zł
<i>Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych</i>					
Liczba osób korzystających	21	16	23	25	6
Wydane środki finansowe w zł	135.000,00 zł	115.202,68 zł	162.649,95 zł	99.930,08 zł	0
<i>Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze</i>					
Liczba osób korzystających	839	959	844	805	345
Wydane środki finansowe w zł	385.033,00 zł	400.996,66 zł	506.364,98 zł	662.520,75 zł	288.944,03 zł

Liczba osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych w 2020 r. była najniższa. W 2020 r., podczas wysokiej liczby zachorowań, ośrodki rehabilitacyjne były zamknięte. Później działały zgodnie z ograniczeniami związanymi z pandemią COVID-19, lecz było mniejsze zainteresowanie turnusami ze strony osób z niepełnosprawnościami.

Liczba osób korzystających z dofinansowań do likwidacji barier i do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze utrzymuje się na podobnym poziomie porównując z latami ubiegłymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie udziela również dofinansowania ze środków PFRON do sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych dla osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej (organizacji pozarządowych). W okresie 2019-30.09.2022 r. z dofinansowania skorzystali m.in.: PSONI Gryfino, Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Jesteśmy” w Chojnie, DPS Moryń, DPS Dębce, DPS Trzczańsko-Zdrój, Polski Związek Niewidomych w Gryfinie, Stowarzyszenie „MOST” w Nowym Czarnowie.

Dofinansowanie w poszczególnych latach przedstawia się to następująco:



Tabela 17: Dofinansowanie Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych w latach 2019- 30.09.2022 (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022- dane do 30.09.2022 r.
Liczba sporządzonych umów	11	5	6	9
Wydane środki finansowe w zł	30.000,00 zł	23.700,00 zł	40.588,00 zł	69.435,00 zł

Powiat również realizuje pilotażowy Program „Aktywny Samorząd”. Podzielony jest na Moduł I oraz Moduł II. Moduł I dot. likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową. Podzielony jest na:

- obszar A- likwidacja bariery transportowej;
- obszar B- likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym;
- obszar C- likwidacja barier w poruszaniu się;
- obszar D- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II pomaga osobom z niepełnosprawnością uzyskać wykształcenie na poziomie wyższym.

Wsparcie wypłacone z Programu „Aktywny Samorząd” w latach 2019- 30.10.2022 r. przedstawia się następująco:

Tabela 18: Dofinansowanie w ramach pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd” w latach 2019- 30.10.2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022- dane do 30.10.2022 r.
MODUŁ I obszar A- likwidacja bariery transportowej				
Liczba zrealizowanych wniosków	3	2	Nie złożono wniosków	1
Wydane środki finansowe w zł	15.638,40 zł	7.552,50 zł	0	10.000 zł
MODUŁ I obszar B- likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym				
Liczba zrealizowanych wniosków	11	10	14	12



Wydane środki finansowe w zł	47.526,40 zł	58.257,56 zł	70.986,74 zł	81.429,90 zł
Moduł I obszar C- likwidacja barier w poruszaniu się				
Liczba zrealizowanych wniosków	6	7	7	4
Wydane środki finansowe w zł	32.080 zł	60.560,7 zł	94.400 zł	27.900 zł
Moduł I obszar D- pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej				
Liczba zrealizowanych wniosków	2	3	2	1
Wydane środki finansowe w zł	3.318,55 zł	3.074,35 zł	2.211,43 zł	938.40 zł
Moduł II- pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym				
Liczba zrealizowanych wniosków	26	22	21	11
Wydane środki finansowe w zł	57.180 zł	60.503,75 zł	56.713,30 zł	29.908,30 zł

Liczba zrealizowanych wniosków w ramach pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd” w latach 2019-2021 przedstawia się na podobnym poziomie. Głównym problemem w uczestnictwie w pilotażowym programie „Aktywny Samorząd” są cele programu które muszą spełnić beneficjenci. Program adresowany jest głównie do osób w wieku aktywności zawodowej, aktywnych zawodowo, a jak wynika ze wcześniejszych analiz osobą niepełnosprawnym trudniej jest podjąć zatrudnienie.

Od 2020 r. wnioski na dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych; dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych; dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz wnioski do dofinansowania w ramach pilotażowego Programu „Aktywny Samorząd” można składać elektronicznie poprzez SOW- System Obsługi Wsparcia finansowanego ze środków PFRON.

Projekty/Programy realizowane w latach 2017-2022 przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie na rzecz osób z niepełnosprawnością:



- 2017-2019 r.- **Projekt „Aktywna integracja w powiecie gryfińskim”** współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu objęto wsparciem 96 osób – mieszkańców powiatu gryfińskiego i klientów PCPR w Gryfinie zagrożonych wykluczeniem społecznym z tytułu niepełnosprawności lub przebywania w pieczy zastępczej. Projekt zawierał instrumenty aktywnej integracji o charakterze społecznym, edukacyjnym oraz zdrowotnym.
- 2018-2019 r.- **Projekt „Niepełnosprawni w pracy - program aktywizacji społeczno-zawodowej osób niepełnosprawnych”**, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem był wzrost poziomu aktywności społeczno-zawodowej wśród 60 osób niepełnosprawnych zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społ. do poszukiwania pracy i podjęcia pracy (łącznie na własny rachunek) po zakończeniu udziału w projekcie poprzez realizację zadań w projekcie ze specjalnie dobranymi formami wsparcia. W ramach projektu były prowadzone szkolenia dla uczestników, które były dopasowane pod pracownie w nowopowstającym Powiatowym Zakładzie Aktywności Zawodowej w Gryfinie (dalej: PZAZ). Znaczna część uczestników projektu podjęło zatrudnienie w PZAZ.
- 2022 r.- **Program „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”**- PFRON oferuje pomoc w sfinansowaniu wymaganego udziału własnego w zakupie lub naprawie wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie.

Wsparcie w ramach rehabilitacji społecznej udzielane jest również poprzez możliwość uczestniczenia w Środowiskowym Domu Samopomocy, w naszym powiecie znajduje się: w Chojnie oraz w Gryfinie.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Chojnie prowadzi działalność od 2000 roku. Zapewnia 35 miejsc dla dorosłych osób: przewlekłe córach psychicznie (typ A), niepełnosprawnych intelektualnie (typ B) oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C).

Środowiskowy Dom Samopomocy w Gryfinie funkcjonuje od 7 września 2017 r. Dysponuje 25 miejscami. Jest ośrodkiem wsparcia typu A, B, C- czyli dla osób przewlekłe chorych psychicznie, niepełnosprawnych intelektualnie oraz dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych.



W powiecie gryfińskim działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej:

- W Goszkowie, prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”- data utworzenia: 15.10.2004 r.;
- W Gryfinie, prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Gryfinie- data utworzenia: 16.08.1996 r.

Tabela 19: Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej w Goszkowie oraz w Gryfinie w latach 2019- 30.09.2022 r.
(opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022- stan na dzień 30.09.2022 r.
Warsztat Terapii Zajęciowej w Goszkowie				
Liczba uczestników	30	30	30	30
Środki wydatkowane w danym roku- ogółem (suma środków PFRON oraz samorządu)	612.200,00 zł	687.200,00 zł	727.200,00 zł	539.160,00 zł (środki PFRON)
Warsztat Terapii Zajęciowej w Gryfinie				
Liczba uczestników	35	35	35	35
Środki wydatkowane w danym roku- ogółem (suma środków PFRON oraz samorządu)	703.730,00 zł	797.067,00 zł	843.733,00 zł	629.020,00 zł (środki PFRON)

Wysokość środków wydatkowanych w danym roku zależne jest od algorytmu zawartego w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym.

WTZ w Gryfinie - na przyjęcie w 2021 r oczekiwało 11 osób, natomiast w 2022 roku oczekuje 10 osób. Na podstawie informacji pozyskanych z WTZ w Gryfinie, **uczestnicy z niepełnosprawnością w WTZ w Gryfinie borykają się z problemami takimi jak:**

- ograniczona możliwość samodzielności i decyzyjności, wynikająca z traktowania osób z niepełnosprawnością intelektualną jako tych, którzy nie mogą o sobie decydować,
- postawy społeczne wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną - brak zrozumienia, akceptacji, równego traktowania, a także infantyilizacja,



- obawy przed tym, jak będzie wyglądać ich życie, gdy umrą ich rodzice/opiekunowie - brak dostępnego systemu mieszkalnictwa wspomaganego, niewystarczająca wysokość otrzymywanych świadczeń finansowych,
- problemy komunikacyjne, brak połączeń autobusowych z wiosek i małych miejscowości.

WTZ Goszków - na przyjęcie w 2021 r oczekiwało – 3 osoby, natomiast w 2022 roku oczekują również 3 osoby. Na podstawie informacji pozyskanych z WTZ w Goszkowie, **uczestnicy z niepełnosprawnością w WTZ w Goszkowie borykają się z problemami takimi jak:**

- trudności finansowe, szczególnie u osób z niepełnosprawnością prowadzących samodzielnie gospodarstwo domowe,
- brak wystraszającej opieki medycznej (długi czas oczekiwania do lekarzy specjalistów),
- obawy przed podjęciem zatrudnienia,
- brak połączeń komunikacyjnych (przemieszczanie się i transport),
- problemy z komunikacją w innym niż Warsztat środowisku,
- stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych.

Na podstawie powyższego zestawienia problemów z dwóch WTZ-ów działających na terenie powiatu gryfińskiego powtarzają się następujące problemy: brak połączeń komunikacyjnych z małymi miejscowościami, brak akceptacji, zrozumienia w środowisku innym niż WTZ oraz stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych, a także niewystarczające środki do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego.

➡ **Rehabilitacja zawodowa-** ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy.

Osoba z niepełnosprawnością zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy może skorzystać z ofert pracy, poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej. Może być objęta działaniami, które są finansowane z Funduszu Pracy oraz z PFRON. Poniżej dane liczbowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie:



Tabela 20: Osoby z niepełnosprawnościami zarejestrowane w PUP w Gryfinie w okresie 01.01.2021 r. do 30.09.2022 r. (opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie).

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI – zarejestrowane w PUP w Gryfinie – stan na koniec każdego miesiąca			
Miesiąc / rok	Ogółem	Bezrobotni	Poszukujący pracy
2021			
styczeń	137	123	14
luty	141	126	15
marzec	150	136	14
kwiecień	160	138	22
maj	146	127	19
czerwiec	131	114	17
lipiec	118	102	16
sierpień	116	103	13
wrzesień	136	121	15
październik	127	113	14
listopad	126	112	14
grudzień	130	117	13
2022			
styczeń	129	116	13
luty	124	112	12
marzec	127	116	11
kwiecień	125	114	11
maj	128	117	11
czerwiec	125	114	11
lipiec	121	110	11
sierpień	122	111	11
wrzesień	123	113	10

Porównując dane z grudnia 2021 roku oraz dane z 30.09.2022 r. jest tendencja spadkowa zarejestrowanych osób z niepełnosprawnościami jako bezrobotni oraz jako poszukujący pracy.



Tabela 21: Oferty pracy i aktywizacji zawodowej zgłaszane w PUP w Gryfinie w okresie 01.01.2021 r. do 30.09.2022 r. (opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie).

WOLNE MIEJSCA PRACY I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ – zgłaszane przez pracodawców w poszczególnych miesiącach		
Miesiąc / rok	2021	2022
styczeń	6	3
luty	3	10
marzec	6	19
kwiecień	9	2
maj	1	1
czerwiec	1	7
lipiec	4	2
sierpień	10	4
wrzesień	22	11
październik	5	X
listopad	41	X
grudzień	3	X
RAZEM	111	59

Osoby niepełnosprawne korzystały z poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej w zakresie wyboru formy pomocy określonej w ustawie, kierunku kształcenia ustawicznego lub zawodu, a także z pomocy w nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.

Tabela 22: Poradnictwo zawodowej i informacja zawodowa w okresie 01.01.2021 r. do 30.09.2022 r. (opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie).

PORADNICTWO ZAWODOWE I INFORMACJA ZAWODOWA – osoby objęte wsparciem		
Forma pomocy	2021	DO 30.09.2022
Indywidualne i grupowe poradnictwo zawodowe	4	5
informacja zawodowa	20	12
RAZEM	24	17



Tabela 23: Działania dla osób z niepełnosprawnościami finansowane z Funduszu Pracy w okresie 01.01.2021 r. do 30.09.2022 r. (opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie).

AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU		
Forma pomocy	2021	DO 30.09.2022
szkolenia	1	4
staże	5	6
prace interwencyjne	3	2
roboty publiczne	1	0
prace społecznie użyteczne	7	6
środki na podjęcie działalności gospodarczej	2	1
zatrudnienie na refundowanym stanowisku pracy	3	1
dofinansowano koszty wynagrodzeń dla skierowanego bezrobotnego, skierowanego opiekuna lub skierowanego poszukującego pracy w spółdzielni socjalnej	1	1
RAZEM	22	21

Na podstawie uchwał Rady Powiatu w sprawie określenia zadań realizowanych ze środków PFRON, sfinansowano następujące zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej:

Tabela 24: Działania dla osób z niepełnosprawnościami finansowane przez PFRON w okresie 01.01.2021 r. do 30.09.2022 r. (opracowanie Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie).

AKTYWIZACJA ZAWODOWA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI		
Nazwa zadania	Liczba osób objętych	Kwota w złotych
2021		
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	1	82 567,80
2022		
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	1	92 741,40



Aktywizacje zawodową w naszym powiecie organizują również **Spółdzielnia Socjalna Osób Prawnych „Promyk” w Goszkowie** oraz **Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie**.

W 2014 roku Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk” razem z Powiatem Gryfińskim utworzyli Spółdzielnię Socjalną Osób Prawnych „Promyk” w Goszkowie. Celem Spółdzielni jest przywrócenie na otwarty rynek pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Spółdzielnia Socjalna „Promyk” w Goszkowie na dzień 31 października 2022 r. zatrudnia 4 osoby, w tym 1 posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności. Jeden z pracowników zatrudniony jest w ramach prac interwencyjnych przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryfinie.

Podmiot realizuje usługi cateringowe dla Instytucji oraz usługi cateringowe polegające na dostarczeniu i obsłudze imprez okolicznościowych (komunie, chrzciny).

Problemy wyszczególnione przez Spółdzielnię Socjalną Osób Prawnych „Promyk” w Goszkowie:

„Na chwilę obecną jak każdy mikroprzedsiębiorca borykamy się z ogromnymi trudnościami. Prowadzenie działalności to ciągle widmo niepewności oraz zależności od zmian rynkowych i trendów potęgowane dodatkowo wysoką inflacją oraz kosztownymi skutkami pandemii. Ceny produktów spożywczych, które wykorzystywane są przygotowania cateringu drastycznie się zwiększyły. Ogromny wzrost cen w tym prawdopodobieństwo bardzo wysokiego wzrostu opłat za energię wymusza na nas podniesienie cen, czego efektem jest mniejsza ilość zamówień w szczególności dla klienta indywidualnego pomimo poszerzenia oferowanego asortymentu (produkcja chleba, przypraw).

W styczniu 2023 r. znacznie wzrasta najniższe wynagrodzenie więc Zarząd Spółdzielni obawia się, o środki na wynagrodzenia. Mamy bardzo dobrą załogę, którą chcielibyśmy odpowiednio wynagrodzić, jednakże obecne środki finansowe nie pozwalają nam na właściwe docenienie pracowników, a co więcej obawiamy się że w/w trudności mogą nawet doprowadzić do likwidacji miejsc pracy i samej Spółdzielni”.

Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie (dalej: PZAZ) został utworzony uchwałą Rady Powiatu w Gryfinie Nr XLI/266/2018 z dnia 28 czerwca 2018 r. Przedmiotem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami z powiatu gryfińskiego. Zakład prowadzi



działalność wytwórczo-usługową w zakresie produkcji podpałki ekologicznej, usług krawieckich, niszczenia dokumentów, konfekcjonowania i pakowania, usług sprzątanania i pielęgnacji terenów zielonych oraz prowadzenia strzelnicy sportowej. W PZAZ zostało utworzonych 40 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami z umiarkowanym (niepełnosprawność intelektualna, choroby psychiczne, częściowe zaburzenia rozwojowe powstałe przed 16 rokiem życia) i znacznym stopniem niepełnosprawności (wszystkie jednostki chorobowe). Pierwsze umowy z osobami z niepełnosprawnościami zostały podpisane w grudniu 2018 r.

Na podstawie informacji uzyskanych z PZAZ w Gryfinie wyszczególniono następujące problemy z jakimi zmagają się osoby z niepełnosprawnościami zatrudnione w zakładzie:

„Głównym problemem osób z niepełnosprawnościami, zatrudnionych w PZAZ w Gryfinie jest negatywna postawa pracodawców wobec osób niepełnosprawnych. Zachowania i postawy pracodawców w stosunku do osób niepełnosprawnych ujawniają się w niechęci lub braku woli zatrudnienia takich osób. Najczęstszą przyczyną braku zainteresowania pracodawców zatrudnieniem osób niepełnosprawnych jest obawa, że te osoby będą mniej wydajne od pozostałych pracowników. Kolejnymi przyczynami są obawy dotyczące kosztów związanych z zatrudnianiem osoby niepełnosprawnej oraz obawa, że osoby te nie zostaną zaakceptowane przez współpracowników.

Ważnym i często zgłaszanym problemem jest brak wsparcia ze strony rodziny, czy opiekunów pracowników z niepełnosprawnościami. Pracownicy zgłaszają poczucie ograniczenia swobody życiowej takie jak; poczucie nadmiernej kontroli, wykorzystywania finansowego, brak możliwości usamodzielnienia się. Pracownicy sami deklarują chęć zamieszkania osobno np. w mieszkaniu treningowym czy chronionym, w których mogliby nauczyć się podstaw dorosłego samodzielnego życia.

Osoby zamieszkałe na terenie powiatu gryfińskiego a zwłaszcza z terenów wiejskich, dojeżdżające do pracy z okolic Chojny, Trzcina-Zdrój, Widuchowej, Mieszkowic, Gryfina, Bani, często zgłaszają problemy związane z uciążliwością dojazdów do pracy. Brak połączeń PKP, PKS (od sierpnia 2022 roku problem się pogłębił w związku z wprowadzonymi zmianami w rozkładach jazdy PKS) powoduje ograniczenia czasowe w realizacji zleceń wykonywanych przez PZAZ w Gryfinie, czy też brak możliwości podjęcia pracy zmianowej. Brak dojazdu powoduje również ograniczenia w dostępie do różnych form kultury oraz ograniczone możliwości uczestniczenia w spotkaniach integracyjnych ze znajomymi. Zwróciliśmy też uwagę na to, że niektórzy z pracowników czują się



osamotnieni. Ich marzeniem jest znalezienie partnera czy partnerki, oderwanie się od rodziny oraz znalezienie przyjaciół, z którymi mogliby spędzać czas popołudniami.

Najczęstszymi problemami z zakresu zdrowia, zgłaszanymi przez pracowników Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Gryfinie jest słaby dostęp do lekarza psychiatry oraz bardzo długi czas oczekiwania na specjalistyczną terapię w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia. Kobiety z niepełnosprawnościami fizycznymi, zwróciły uwagę na brak wyposażenia gabinetów ginekologicznych w specjalistyczne fotele ginekologiczne. Jest to często powodem odmowy zrobienia przez lekarzy podstawowych badań np. takich jak cytologia. Osoby z niepełnosprawnościami nie posiadają podstawowej wiedzy w zakresie edukacji społecznej finansowej czy seksualnej. Zatrudnienie w PZAZ w Gryfinie stanowi dla nich otwarcie się na świat ludzi pełnosprawnych. Doświadczają pozytywnych emocji, edukacji społecznej i zawodowej. Pozytywnie wypowiadają się na temat pracy w zakładzie i często poddają refleksji swoje dotychczasowe życie jedynie wśród najbliższej rodziny”.

PODSUMOWANIE

- ➔ W Powiecie Gryfińskim funkcjonują instytucje świadczące: pomoc, wsparcie (dienne oraz całodobowe) oraz dające zatrudnienie osobom z niepełnosprawnością.
- ➔ W 2017 roku oraz w 2018 roku powstały dwie nowe instytucje wykonujące zadania z rehabilitacji społecznej oraz zawodowej tj. Środowiskowy Dom Samopomocy w Gryfinie oraz Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Gryfinie.
- ➔ Liczba złożonych wniosków oraz wydanych orzeczeń zmniejszyła się w okresie 2019-2021. Liczba wydanych legitymacji w latach 2018-I poł. 2022 również zmalała. Liczba wydanych kart parkingowych w 2020 roku wzrosła porównując lata 2019-2021. Liczba osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych w 2020 r. była najniższa (w związku z pandemią COVID-19). Liczba osób korzystających z dofinansowań do likwidacji barier i do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze utrzymuje się na podobnym poziomie porównując z latami ubiegłymi.
- ➔ W 2021 roku przyjęcie do DPS znacznie się przedłużyło w związku koniecznością zrobienia testu na COVID - 19 przed przyjęciem do placówki. W 2022 roku sytuacja znacznie się poprawiła, nie ma już wymogu robienia testu na COVID-19.



Wyszczególnione problemy i potrzeby

Potrzeby osób z niepełnosprawnościami z powiatu gryfińskiego są zawarte w Powiatowym Programie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2016-2022.

Problemy osób z niepełnosprawnością wyszczególnione na podstawie informacji uzyskanych z WTZ w Goszkowie oraz w Gryfinie; Spółdzielni Socjalnej Osób Prawnych „Promyk” w Goszkowie oraz PZAZ w Gryfinie. Na podstawie problemów wyszczególniono potrzeby w danym zakresie:

- ➔ *brak akceptacji, zrozumienia w środowisku innym niż WTZ oraz stereotypowe postrzeganie osób niepełnosprawnych*- stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym (poprzez realizację projektów przy pomocy środków zewnętrznych, dofinansowanie Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych); bezpłatne poradnictwo;
- ➔ *niewystarczające środki do prowadzenia samodzielnego gospodarstwa domowego*- dalsze podnoszenie świadomości osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin w kwestii przysługujących im praw i uprawnień (poprzez bezpłatne poradnictwo prawne oraz socjalne); zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym m.in.: likwidacja barier architektonicznych);
- ➔ *negatywna postawa pracodawców wobec osób niepełnosprawnych*- podnoszenie świadomości pracodawców w kwestii zatrudnienia osoby z niepełnosprawnością (poprzez bezpłatne poradnictwo prawne);
- ➔ *brak wsparcia ze strony rodziny, czy opiekunów pracowników z niepełnosprawnościami (m.in. poczucie nadmiernej kontroli)*- podnoszenie świadomości rodziców poprzez korzystanie z bezpłatnego poradnictwa socjalnego, prawnego oraz psychologicznego.

2.7. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie

W powiecie gryfińskim podstawą działań w celu zniwelowania przemocy jest Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2025.

Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową jest istotnym problemem społecznym, którego rozwiązywanie należy do głównych wyzwań polityki społecznej samorządu lokalnego oraz Państwa. Zjawisko przemocy pojawia się nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz również w tych dobrze sytuowanych. Przemoc występuje we wszystkich grupach społecznych. Przemoc w rodzinie dotyczy nie tylko kobiet i dzieci, lecz także mężczyzn, osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych. Nie jest to zachowanie incydentalne i zwykle powtarza się według określonego schematu



(Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2025).

Zdiagnozowanie zjawiska przemocy jest często utrudnione ze względu na brak sąsiedzkiej więzi. Tam gdzie jest dużo napływowych mieszkańców jest niski poziom kontroli społecznej. Lecz tam gdzie mamy do czynienia ze społecznościami „zasiedziałyymi”, silne więzi sąsiedzkie oraz rodzinne mogą wpływać na stygmatyzację osób doznających przemocy. Również dużo osób dotkniętych przemocą traktuje zjawisko przemocy jako coś normalnego, ponieważ w niektórych środowiskach nadal takie zachowanie znajduje społeczną akceptację. Znaczny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny z której się pochodzi (Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2025).

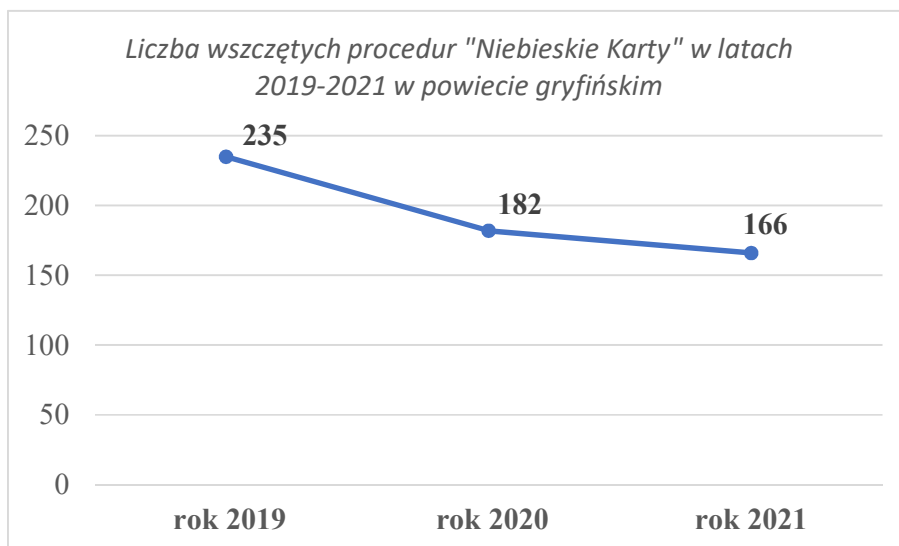
Analizę zjawiska przemocy w rodzinie w powiecie gryfińskim rozpoczynamy od analizy danych z zespołów interdyscyplinarnych z powiatu gryfińskiego dot. wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty”.

Tabela 25: Liczba wszczętych oraz zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z podziałem na gminy powiatu gryfińskiego w latach 2019-30.09.2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych zespołów interdyscyplinarnych z powiatu gryfińskiego).

Procedura „Niebieskie Karty” z podziałem na gminy	2019		2020		2021		Dane do 30.09.2022 r.	
	Wszczęte procedury „Niebieskie Karty	Zakończone procedury	Wszczęte procedury „Niebieskie Karty	Zakończone procedury	Wszczęte procedury „Niebieskie Karty	Zakończone procedury	Wszczęte procedury „Niebieskie Karty	Zakończone procedury
Gryfino	93	107	76	83	73	64	66	33
Stare Czarnowo	14	14	7	7	8	8	14	9
Banie	22	27	8	22	14	8	25	7
Widuchowa	22	22	5	5	10	10	13	8
Chojna	37	36	33	39	20	27	23	14
Trzcina-Zdrój	6	11	10	11	5	5	6	5
Mieszkowice	27	15	18	16	19	12	8	11
Cedynia	6	4	10	6	7	5	6	-
Moryń	8	8	15	9	10	14	4	8
RAZEM	235	244	182	198	166	153	165	95



Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” oraz liczba zakończonych procedur w danym roku może nie być równa. Niekiedy liczba zakończonych procedur może być wyższa. Wynika to z tego, że dana procedura rozpoczęta w danym roku, może być zakończona w roku następnym. Porównując dane z lat 2019-2021 widać, że maleje liczba rozpoczętych procedur „Niebieskie Karty”.



Wykres 2: Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2019-2021 w powiecie gryfińskim (opracowanie własne na podstawie danych Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu gryfińskiego).

Również bardzo istotną rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w naszym powiecie spełnia Komenda Powiatowa Policji w Gryfinie (dalej: KPP). Poniżej dane z KPP.

Tabela 26: Przemoc w powiecie gryfińskim w 2019 r. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie).

Działania	Ogółem	2019 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Małoletni do ukończenia 13 lat
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	240	206	25	9
Liczba sprawców przemocy domowej	229	12	216	1
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	24	0	24	0
Liczba sprawców przemocy	164	5	159	0



domowej pod wpływem alkoholu				
------------------------------	--	--	--	--

Tabela 27: Przemoc w powiecie gryfińskim w 2020 r.. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie).

Działania	Ogółem	2020 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Małoletni do ukończenia 13 lat
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	193	166	19	8
Liczba sprawców przemocy domowej	195	11	173	11
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	22	----	22	----
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	96	3	92	1

Tabela 28: Przemoc w powiecie gryfińskim w 2021 r.. (opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Gryfinie).

Działania	Ogółem	2021 r.		
		Kobiety	Mężczyźni	Małoletni do ukończenia 13 lat
Liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	135	100	19	16
Liczba sprawców przemocy domowej	127	16	109	2
Liczba zatrzymanych sprawców przemocy domowej	17	1	16	----
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu	69	8	61	----

Porównując dane z KPP w Gryfinie z lat 2019-2021 zauważamy, że zmniejszyła się skala zjawiska przemocy w powiecie gryfińskim - zmalała liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Również zmniejszyła się liczba sprawców przemocy domowej oraz liczba sprawców pod wpływem alkoholu. Niepokojące są dane dot. małych dzieci do ukończenia 13 roku życia. W 2020 roku 11 małych dzieci było sprawcami



przemocy domowej. Zaś w 2021 roku zwiększyła się liczba dzieci pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.

Działania dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmuje również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie (dalej: PCPR) oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej (dalej: OIK), który znajduje się w strukturach PCPR. PCPR realizuje **Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie**. Są to oddziaływania dla osób stosujących przemoc w rodzinie, którzy są skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie; stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia, w ramach uzupełnienia podstawowej terapii; które same zgłoszą się do uczestnictwa w Programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Zajęcia odbywają się w formie spotkań grupowych, uzupełnione pracą indywidualną. W latach 2019-30.07.2022 r. uczestnictwo w Programie przedstawia się następująco:

Tabela 29: Realizacja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2019-31.10.2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022- stan na dzień 31.10.2022 r.
Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie				
Liczba osób przystępujących do Programu	23	19	21	21
Liczba osób, która ukończyła Program	13	12	14	W trakcie realizacji

W okresie 2019-31.10.2022 liczba przystępujących do Programu kształtuje się na podobnym poziomie. Liczba osób, która ukończyła Program jest zawsze niższa, ponieważ by ukończyć Program trzeba mieć minimum 70% obecności oraz trzeba osiągnąć określone cele m.in. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy.

Również PCPR w Gryfinie realizuje **Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie**. Uczestnikami programów psychologiczno-terapeutycznych są osoby, które uczestniczyły i ukończyły program oddziaływań



korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Program po raz pierwszy był zrealizowany w 2020 r.

Tabela 30: Realizacja Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2020- 31.10.2022 r. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2020	2021	2022- stan na dzień 31.10.2022 r.
Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie			
Liczba osób przystępujących do Programu	6	7	7
Liczba osób, która ukończyła Program	6	3	W trakcie realizacji

Liczba przystępujących do Programu psychologiczno-terapeutycznego jest niższa niż liczba przystępujących do Programu korekcyjno-edukacyjnego. Z informacji uzyskanych od pracownika socjalnego z OIK wynika, że „osoby przystępują do Programu korekcyjno-edukacyjnego liczniej, ponieważ mają przymus udziału w Programie, gdyż zostali skazani z art. 207 KK (znęcanie się). Dla osób skazanych, konsekwencją nie ukończenia Programu jest osadzenie w Zakładzie Karnym. Osoby stosujące przemoc w rodzinie nie dostają zobowiązania sądowego do uczestnictwa w Programie psychologiczno-terapeutycznym czyli tzw. „pogłębionym”. Skutkiem tego jest to, że osoby nie podejmują udziału w oddziaływaniach pogłębionych i przez to nie utrwalają pozytywnych zmian, które nastąpiły”.

Wyżej wymienione Programy są realizowane z dotacji budżetu Państwa.

W ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie PCPR w Gryfinie przeprowadza monitoring zachowań przemocowych uczestników, którzy ukończyli zajęcia. Do Instytucji tj. Komenda Powiatowa Policji w Gryfinie, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryfinie, ośrodki pomocy społecznej w powiecie gryfińskim, wysyła się wnioski o udostępnienie danych osobowych w celu uzyskania informacji o zachowaniu danej osoby. W ramach monitoringu ustalono, że w 2020 r. 5 osób, które ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny w latach 2019-2020 powróciły do zachowań przemocowych.



Tabela 31: Monitoring Programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2019-2021. (opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie).

Wyszczególnienie:	2019	2020	2021
Liczba wysłanych wniosków o udostępnienie danych do Instytucji	7	34	49
Liczba informacji zwrotnych o stosowaniu przemocy	0	5	0
Liczba informacji zwrotnych o braku przemocy	6	25	43
Brak informacji z Instytucji	1	4	6

Również w strukturach PCPR w Gryfinie znajduje się Hostel dla osób doświadczających przemocy oraz innych osób, znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Z tej formy wsparcia ostatni raz skorzystano w 2016 roku.

Na podstawie danych ze sprawozdania w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Gryfinie widzimy, że pozbawienie oraz ograniczenie władzy rodzicielskiej wynika z innych powodów niż przemoc w rodzinie.

Tabela 32: Pozbawienie oraz ograniczenie władzy rodzicielskiej ze względu na stosowanie przemocy w rodzinie (opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdania w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Gryfinie).

Wyszczególnienie	2018	2019	2020
Pozbawienie władzy rodzicielskiej			
Ogółem:	39 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 54)	31 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 41)	22 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 26)
Ze względu na stosowanie przemocy w rodzinie w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.	0	0	0
Z uwagi na powiadomienie sądu opiekuńczego przez			



pracownika socjalnego o odebraniu dziecka z rodziny w trybie art. 12a ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.	0	0	0
Ograniczenie władzy rodzicielskiej			
Ogółem:	46 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 65)	48 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 81)	38 (liczba małoletnich, których sprawa dotyczy: 63)
Ze względu na stosowanie przemocy w rodzinie w rozumieniu art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.	0	0	0
Z uwagi na powiadomienie sądu opiekuńczego przez pracownika socjalnego o odebraniu dziecka z rodziny w trybie art. 12a ust. 1 w zw. z ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.	0	1 (dot. 1 małoletniego)	0

PODSUMOWANIE

- ➔ Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową jest istotnym problemem społecznym, którego rozwiązywanie należy do głównych wyzwań polityki społecznej samorządu lokalnego oraz Państwa.
- ➔ Zjawisko przemocy pojawia się nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz również w tych dobrze sytuowanych. Przemoc występuje we wszystkich grupach społecznych. Przemoc w rodzinie dotyczy nie tylko kobiet i dzieci, lecz także mężczyzn, osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych. Nie jest to zachowanie incydentalne i zwykle powtarza się według określonego schematu.
- ➔ Spada liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w powiecie gryfińskim.
- ➔ Zmalała liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Również zmniejszyła się liczba sprawców przemocy domowej oraz liczba sprawców pod wpływem alkoholu. Niepokojące są dane dot. małoletnich do ukończenia 13 roku życia. W 2020 roku 11 małoletnich było sprawcami przemocy domowej. Zaś w 2021 roku zwiększyła się liczba dzieci pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej.



Wyszczególnione problemy i potrzeby

- ➔ *Zdiagnozowanie zjawiska przemocy jest w większości przypadków utrudnione, ponieważ w niektórych rodzinach dalej jest akceptacja takich zachowań. Przez to brak jest reakcji bliskich, jak i również sąsiadów - kontynuowanie współpracy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy (PCPR, OPSy z powiatu gryfińskiego, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja), uświadamianie społeczności lokalnej o zjawisku przemocy poprzez informacje na stronach internetowych; realizacja bezpłatnego poradnictwa.*
- ➔ *Ciągła rotacja osób skazanych za znęcanie się z art. 207 KK - potrzeba dalszej realizacji Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.*
- ➔ *Przemoc w rodzinie negatywnie oddziałuje na małoletnich w rodzinach (małoletni również stają się sprawcami przemocy)- poradnictwo psychologiczne; szkolenie kadr pomocy społecznej, w tym asystentów rodzin, którzy pracują z rodzinami z dziećmi.*

2.8. Przestępczość w powiecie gryfińskim

Przestępstwa w powiecie gryfińskim w okresie 2019-2021:

Tabela 33: Przestępstwa w powiecie gryfińskim w latach 2019-2021. (opracowanie własne na podstawie danych www.polskawliczbach.pl).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Przestępstwa w powiecie gryfińskim			
Ogółem:	1 659	1 654	1 606
Kryminalne	1 226	1 202	1 081
Przeciwko mieniu	588	658	685
Drogowe	172	192	172
Gospodarcze	169	175	253
Przeciwko życiu i zdrowiu	58	44	30



Analizując rok 2021 na każdym 1000 mieszkańców odnotowano 19,84 przestępstw (ogółem 1 606). Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski.

W latach 2019-2021 najczęściej stwierdzono przestępstw kryminalnych. Ogółem liczba przestępstw w latach 2019-2021 spadła. Wzrosła liczba przestępstw przeciwko mieniu (z 588 do 685) oraz przestępstw gospodarczych (z 169 do 253).

Większość przestępstw jest wykrywanych. W latach 2019-2021 wykrywalność przestępstw w powiecie gryfińskim przedstawia się następująco:

Tabela 34: Wykrywalność przestępstw w powiecie gryfińskim w latach 2019-2021. (opracowanie własne na podstawie danych www.polskawliczbach.pl).

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw w powiecie gryfińskim w latach 2019-2021			
Ogółem:	75,4%	76,2%	73,2%
Kryminalne	69,7%	69,7%	68,6%
Drogowe	98,3%	98,3%	97,7%
Gospodarcze	83,3%	77,8%	68,1%

Porównując dane w tabeli widzimy, że przestępstwa kryminalne mają najniższe wskaźniki wykrywalności sprawców. Jak również liczba przestępstw kryminalnych jest najwyższa. Najwyższy spadek wykrywalności odnotowuje się w przestępstwach gospodarczych.

Wyszczególnione problemy i potrzeby

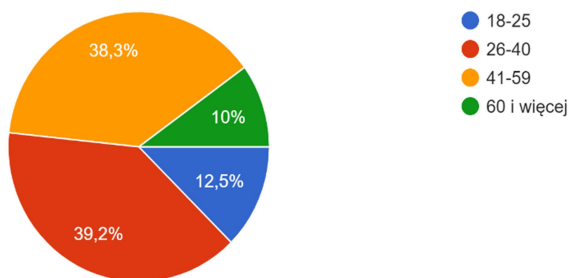
- ➔ *Współpraca służb działających na terenie powiatu gryfińskiego w celu poprawy skuteczności działań w celu poprawy bezpieczeństwa w powiecie.*



2.9. Analiza ankiet internetowych wśród mieszkańców

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie w okresie od 20 września 2022 r. do 10 listopada 2022 r. przeprowadziło internetową ankietę wśród pełnoletnich mieszkańców powiatu gryfińskiego pn. „Problemy społeczne w opinii mieszkańców powiatu gryfińskiego”. By dotrzeć do jak największej grupy mieszkańców- formularz ankiety był udostępniony na stronie facebook prowadzonej przez PCPR w Gryfinie. W ankiecie wzięło udział 120 osób, z czego nie na każde pytanie udzielano odpowiedzi. Przedział wiekowy respondentów przedstawia się następująco:

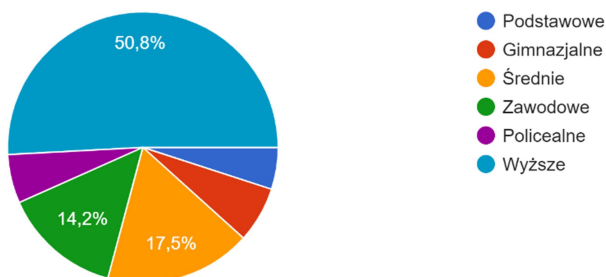
2. Wiek:
120 odpowiedzi



Najwięcej odpowiedzi udzieliły osoby w przedziale wiekowym: **26-40**, ale o nie wiele mniej odwiedzi udzielili respondenci z przedziału **41-59**. Powyższe grupy znajdują w wieku produkcyjnym.

Większość respondentów posiadało wykształcenie wyższe- **61 osób- 50,8%**. Najmniej wykształcenie podstawowe- **6 osób- 5%**.

3. Wykształcenie:
120 odpowiedzi

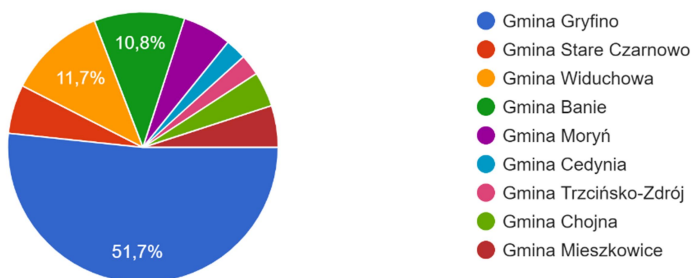




W badaniu ankietowym wzięli udział mieszkańcy wszystkich gmin powiatu gryfińskiego. Większość osób biorących udział w ankiecie są mieszkańcami Gminy Gryfino- **62 osoby- 51,7%**.

4. Miejsce zamieszkania:

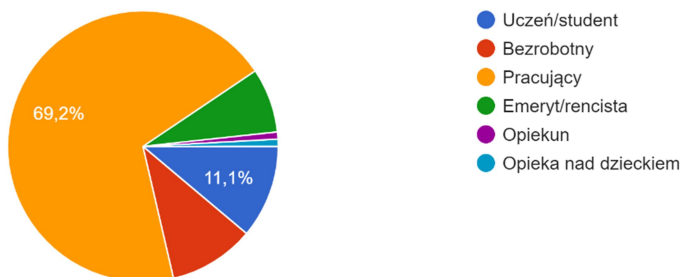
120 odpowiedzi



Większość respondentów są osobami pracującymi- **81 osób- 69,2%**.

5. Sytuacja zawodowa:

117 odpowiedzi



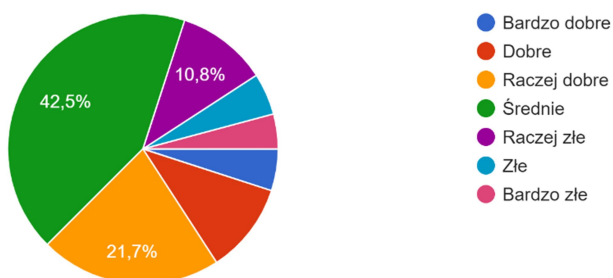
Od pytania 6 respondenci udzielali odpowiedzi dot. poziomu życia w powiecie gryfińskim oraz występowania problemów społecznych w powiecie.

Pytanie 6 brzmiało: „**Jak ocenia Pani/Pan aktualne warunki życia mieszkańców powiatu gryfińskiego?**”



6. Jak ocenia Pani/Pan aktualne warunki życia mieszkańców powiatu gryfińskiego?

120 odpowiedzi

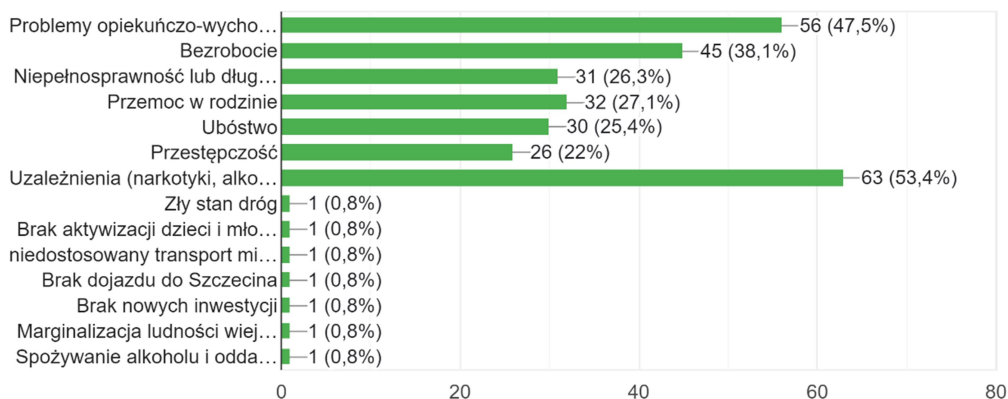


51 osób udzieliło odpowiedzi, że w powiecie gryfińskim panują **średnie warunki życia- 42,5%**. **26 osób** zaznaczyło, że panują warunki raczej dobre- **21,7%**. Z wyróżniających odpowiedzi były jeszcze takie, mówiące o tym, że warunki są raczej złe- **13 osób- 10,8%**.

Pytanie 7: „Jakie problemy społeczne/niekorzystne zjawiska według Pani/Pana najczęściej występują w powiecie gryfińskim?”

7. Jakie problemy społeczne/niekorzystne zjawiska według Pani/Pana najczęściej występują w powiecie gryfińskim? (można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

118 odpowiedzi



Mieszkańcy powiatu gryfińskiego odpowiedzieli, że najczęściej w powiecie gryfińskim występują:



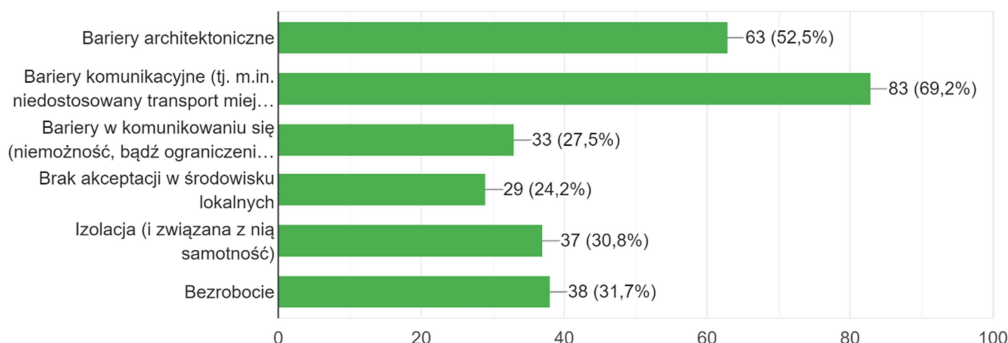
- *uzależnienia* (w tym: środki odurzające, alkohol)- liczba osób udzielających odpowiedzi: **63 tj. 53,4%**;
- *problemy opiekuńczo-wychowawcze* (bezradność w opiece nad dzieckiem/dziećmi)- liczba osób udzielających odpowiedzi: **56**;
- *bezrobocie*- liczba osób udzielających odpowiedzi: **45**;
- *przemoc w rodzinie*-liczba osób udzielających odpowiedzi: **32**;
- *niepełnosprawność lub długotrwała choroba*-liczba osób udzielających odpowiedzi: **31**.

Pytanie 8: „Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnościami w powiecie gryfińskim?”

Respondenci najczęściej wybierali problem społeczny: **bariery komunikacyjne** (tj. m.in. niedostosowany transport miejski, odległe przystanki)- **83 osoby- 69,2%**. Po barierach komunikacyjnych również wyróżniono: **bariery architektoniczne – 63 osoby**. Także wskazano na bezrobocie oraz izolację osób z niepełnosprawnościami.

8. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się osoby z niepełnosprawnością w powiecie gryfińskim? (można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

120 odpowiedzi

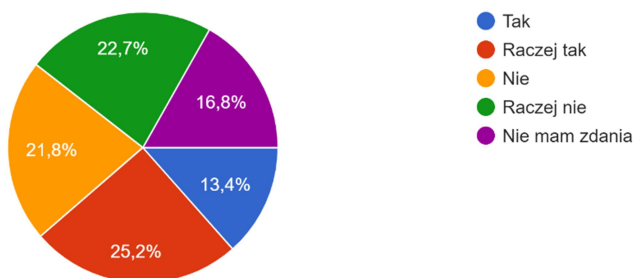


Pytanie 9: „Czy sądzi Pani/Pan, że oferta pomocy osobom z niepełnosprawnością na terenie powiatu gryfińskiego jest wystarczająca?”



9. Czy sądzi Pani/Pan, że oferta pomocy osobom z niepełnosprawnością na terenie powiatu gryfińskiego jest wystarczająca?

119 odpowiedzi

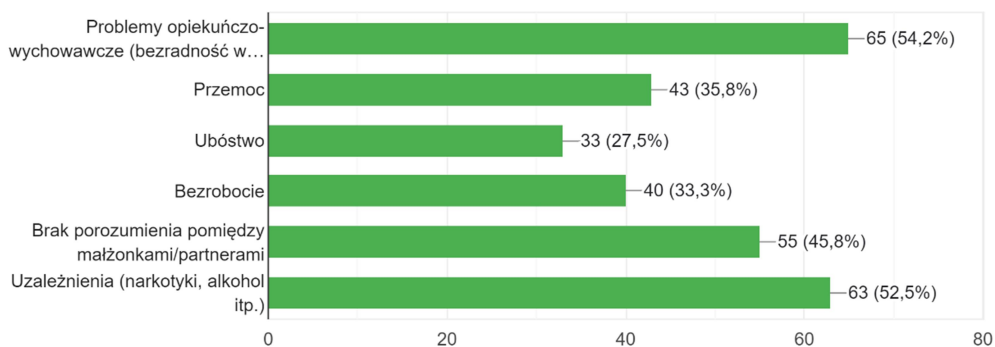


Z odpowiedzi udzielonych przez respondentów widzimy, że zdania są podzielone tj. **25,2%** mieszkańców odpowiedziało, że w naszym powiecie oferta dla osób z niepełnosprawnością **jest raczej wystarczająca**. Zaś **22,7%** odpowiedziało, że **raczej nie**. **21,8%** osób odpowiedziało, że **nie jest wystarczająca**.

Pytanie 10: „**Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się rodziny (biologiczne) w powiecie gryfińskim?**”

10. Z jakimi problemami społecznymi najczęściej spotykają się rodziny (biologiczne) w powiecie gryfińskim? (można wybrać maksymalnie 3 odpowiedzi)

120 odpowiedzi



Mieszkańcy powiatu gryfińskiego odpowiedzieli, że rodziny najczęściej borykają się z:

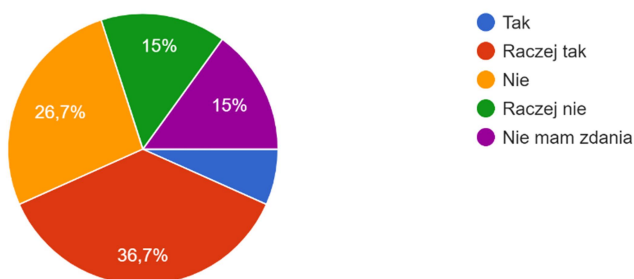


- problemami opiekuńczo-wychowawczymi- liczba osób udzielających odpowiedzi: **65 tj. 54,2%**;
- uzależnienia- liczba osób udzielających odpowiedzi: **63**;
- brak porozumienia pomiędzy małżonkami/partnerami- liczba osób udzielających odpowiedzi: **55**.

Pytanie 11: „Czy sądzi Pani/Pan, że oferta pomocy rodzinom na terenie powiatu gryfińskiego jest wystarczająca?”

11. Czy sądzi Pani/Pan, że oferta pomocy rodzinom na terenie powiatu gryfińskiego jest wystarczająca?

120 odpowiedzi



Z odpowiedzi mieszkańców powiatu gryfińskiego wynika, że oferta pomocy na terenie powiatu gryfińskiego dla rodzin jest **raczej wystarczająca (44 odpowiedzi)**. **32 respondentów** udzieliło odpowiedzi, że pomoc **nie jest wystarczająca**.

Punkt 12 ankiety: „Proszę wskazać- jakie miejsca są szczególnie niebezpieczne w Pani/Pana miejscu zamieszkania?”

Mieszkańcy powiatu gryfińskiego udzielali w szczególności takich odpowiedzi:

„Ulica Łużycka w godzinach nocnych, park”;

„Osiedle górny taras w Gryfinie”;

„Pod sklepem u Ryska w Gryfinie”;

„Plac Barnima w Gryfinie”;

„Plac Barnima, Kwadrat, Nabrzeże, Stadion miejski, stadion przy SP3”;



„Miejsca przy rzece na wsiach które leżą nad Odrą”;

tzw. kwadrat na "Górnym Tarasie"

„Moim zdaniem niebezpieczne są miejsca zamieszkania w okolicach Dolnej Odry szczególnie dla rodzin z małymi dziećmi”;

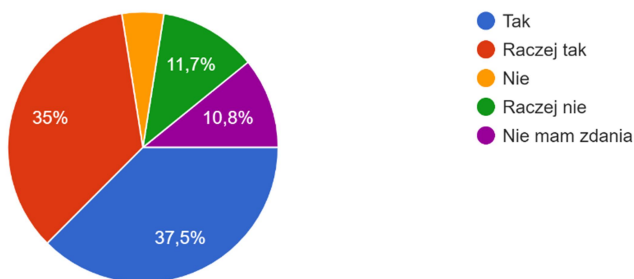
„Plac zabaw ulice gmina Widuchowa”

„Droga w Kiełbicach nad jezioro a konkretniej w „centrum” wioski

Nieoświetlony wieczorami stadion/ droga od stadionu do laguny”.

Pytanie 13: „Czy sądzi Pani/Pan, że zjawisko przemocy jest problemem w powiecie gryfińskim?”

13. Czy sądzi Pani/Pan, że zjawisko przemocy jest problemem w powiecie gryfińskim?
120 odpowiedzi



Mieszkańcy odpowiedzieli, że zjawisko przemocy jest problemem w powiecie gryfińskim:

- odpowiedź tak- 45 osób- 37,5%;
- odpowiedź raczej tak- 42 osoby- 35%.

Pytanie 14: „Jakie działania mogłyby podjąć Instytucje w celu poprawy jakości życia oraz zniwelowania problemów społecznych w powiecie gryfińskim?”

Respondenci udzielali w szczególności takich odpowiedzi:



„Minimalizacja barier architektonicznych, oświetlanie ciągów komunikacyjnych, tworzenie miejsc aktywności dla młodzieży w celu zmniejszenia zainteresowania używkami, stworzenie szerokiej oferty staży/miejsc pracy dla zainteresowanych, dofinansowania do żłobków/stworzenie większej ilości miejsc w celu zwiększenia aktywności zawodowej kobiet, wartościowe zajęcia w szkołach dla dzieci i młodzieży z psychologiem uświadamiające je co to jest przemoc/gwałt/itp oraz jak jej przeciwdziałać, porządna edukacja seksualna”;

„większa dostępność do specjalistów z zakresu leczenia uzależnień i terapii osób uzależnionych, edukacja młodzieży, bardziej konsekwentne działania dyscyplinujące rodziców którzy zaniedbują swoje dzieci, większa ilość placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, większa i bardziej przystępna cenowo oferta zajęć dodatkowych - rozwijających zainteresowania w szkołach i ośrodkach kultury”;

„większa kontrola patroli policji i straży miejskiej w miejscach koncentracji osób nadużywających alkoholu. Egzekwowanie prawa przez odpowiednie służby w zakresie zakazu spożywania alkoholu oraz palenia papierosów w miejscach publicznych - poza miejscami wyznaczonymi do spożywania alkoholu jak puby i restauracje”;

„Przede wszystkim zapewnić pomoc psychologiczną, większy i lepszy dostęp do psychiatrów i psychologów, zapewnić większy rozgłos takim instytucjom jak PCPR itp, wiele osób nie wie gdzie zgłosić się o pomoc i jak ją uzyskać”

„Monitoring miejski, zajęcia dla dzieci i młodzieży organizowane przez Miasto, projekty integracyjne dla rodzin, większy nadzór SM, współpraca SM z policją, dyżury psychologów w większym wymiarze godzin”;

„Polepszenie komunikacji autobusowej szczególnie dojazd do Gryfina Stworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej Lepszy dostęp do lekarzy specjalistów”;

„Dostępności komunikacji miejskiej dla osób niepełnosprawnych Bariery architektoniczne Dostępność mieszkań dla osób niepełnosprawnych i wychodzących z bezdomności”;

„ukierunkowanie działań na obszary wiejskie, współpraca między instytucjami gminnymi i powiatowym w celu skuteczniejszej pomocy”;

„Zatrudnienie większej liczby asystentów rodziny”.



PODSUMOWANIE

Na podstawie ankiet internetowych mieszkańcy powiatu gryfińskiego wskazali, że w powiecie gryfińskim panują **średnie warunki życia**. Respondenci wskazali, że najczęściej mieszkańcy powiatu gryfińskiego zmagają się z **uzależnieniami, problemami opiekuńczo-wychowawczymi, bezrobociem, przemocą w rodzinie oraz niepełnosprawnością lub długotrwałą chorobą**. Osoby z niepełnosprawnościami zmagają się z **barierami komunikacyjnymi oraz architektonicznymi**. Respondenci odpowiedzieli, że rodziny oprócz problemów opiekuńczo-wychowawczych i problemów z uzależnieniami, nie mogą porozumieć się między sobą (**brak porozumienia pomiędzy małżonkami/partnerami**). **Mieszkańcy wskazali, że przemoc w rodzinie jest problemem występującym na naszym terenie.**

Wyszczególnione problemy i potrzeby

- ➔ Minimalizacja barier architektonicznych dla osób z niepełnosprawnościami;
- ➔ Większa edukacja młodzieży (tworzenie miejsc aktywności dla młodzieży; dostęp do specjalistów)
- ➔ Większa dostępność specjalistów (psychiatrzy, lekarze, psycholodzy, terapeuci uzależnień);
- ➔ Aktywizacja zawodowa- dofinansowania do żłobków/stworzenie większej ilości miejsc w celu zwiększenia aktywności zawodowej kobiet, więcej ofert pracy.

2.10. Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do grupy metod zintegrowanych, czyli badających zarówno samą jednostkę, jak również jej otoczenie. Bazuje na prostej klasyfikacji- czynniki wpływające na aktualną i przyszłą pozycję jednostki. Dzieli się na:

- ➔ miejsce występowania- mające charakter **wewnętrzny** oraz **zewnętrzny** w stosunku do jednostki;
- ➔ charakter oddziaływania- wpływające **pozytywnie** lub **negatywnie** na jednostkę.

Krzyżując te podziały wyróżnia się następujące kategorie czynników:



- ➔ wewnętrzne pozytywne- **mocne strony** (S);
- ➔ wewnętrzne negatywne- **słabe strony** (W);
- ➔ zewnętrzne pozytywne- **szanse** (O);
- ➔ zewnętrzne negatywne- **zagrożenia** (T).

Są różne interpretacje czym różnią się kategorie czynników tj. mocna strona od szans oraz słaba strona od zagrożeń. W poniższej analizie założono, że mocna i słaba strona to czynniki wewnętrzne (te na które mamy wpływ), zaś szanse i zagrożenia to czynniki zewnętrzne na które nie mamy bezpośredniego wpływu.

Przystępując do analizy strategicznej, należy pamiętać, że każda organizacja ma silne i słabe strony. Zdefiniowanie silnych i słabych stron pomoże zbudować potencjał jednostki oraz rozwiązać istniejące problemy (Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podręcznik metodyczny- część praktyczna, Fundacja PAN, 2020 r.).

2.10.1. Analiza SWOT dla poszczególnych obszarów

Obszar: **ogólny**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Wykwalifikowana kadra pracująca w obszarach społecznych. 2. Regularne szkolenia pracowników. 3. Rozwijający się system wsparcia (dienne, całodobowe) dla osób potrzebujących. 4. Bezpłatne poradnictwo dla osób potrzebujących. 5. Wydarzenia kulturalne tj. m.in. Gryfiński Festiwal Miejsc i Podróży Włóczykij. 6. Podstrefa Gryfino-Kostrzyńska-Słubicka Strefa Ekonomiczna. 7. Elektrownia „Dolna Odra”.	1. Zbiurokratyzowanie procedur i działań na rzecz osób wymagających wsparcia. 2. Brak zintegrowanego systemu usług społecznych. 3. Brak dobrze skomunikowanych połączeń autobusowych i kolejowych (w niektórych wsiach oraz miejscowościach całkowity brak komunikacji autobusowej oraz kolejowej).
SZANSE	ZAGROŻENIA



<ol style="list-style-type: none"> 1. Położenie geograficzne (blisko Szczecina oraz Berlina). 2. Walory krajobrazowe. 3. Szczecińska Kolej Metropolitalna (SKM). 4. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na dofinansowanie działań. 5. Zmiany w prawie odpowiadające wyzwaniom sfery społecznej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedobór siły roboczej. 2. Częste zmiany w systemie prawnym. 3. Wysoka zachorowalność na COVID-19 oraz ograniczenia związane z pandemią. 4. Większa liczba zarejestrowanych w PUP kobiet od mężczyzn. 5. Kryzys migracyjny związany z wybuchem wojny w Ukrainie. 6. Małe środki finansowe na realizację zadań w sferze społecznej.
--	--

Obszar: **niepełnosprawność**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie Powiatowego Zakładu Aktywności Zawodowej w Gryfinie. 2. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Goszkowie oraz w Gryfinie. 3. Funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy w Chojnie oraz w Gryfinie. 4. Funkcjonowanie 4 Domów Pomocy Społecznej: w Dębach, Nowym Czarnowie, Moryniu oraz w Trzciesku-Zdroju. 5. Współpraca ze Stowarzyszeniami: Stowarzyszenie „Pod Dębami”, PSONI Gryfino, Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego, Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Promyk”, Stowarzyszenie „Dom z Sercem”. 6. Opracowanie i realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfińskim. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiurokratyzowanie procedur i działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.



<p>7. Funkcjonowanie Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego.</p> <p>8. Funkcjonowanie Ośrodka Informacji dla Osób Niepełnosprawnych w Chojnie.</p> <p>9. Funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.</p>	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p>1. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na dofinansowanie działań.</p> <p>2. Zmiany w prawie odpowiadające wyzwaniom sfery społecznej.</p> <p>3. Środki PFRON- dofinansowania.</p>	<p>1. Małe środki finansowe na realizację zadań w sferze pomocy osobom z niepełnosprawnością.</p> <p>2. Bariery komunikacyjne.</p> <p>3. Bariery architektoniczne.</p> <p>4. Wciąż niska edukacja społeczeństwa dot. problemów osób z niepełnosprawnością, stereotypy związane z niepełnosprawnością.</p>



Obszar: **przemoc**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>1. Realizacja Programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>2. Realizacja Programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>3. Funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Gryfinie.</p> <p>4. Funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.</p> <p>5. Bezpłatne poradnictwo, w tym m.in. pomoc prawnika, mediatora, psychologa.</p> <p>6. Współpraca ze Stowarzyszeniem „SOS dla Rodziny” w Szczecinie.</p> <p>7. Funkcjonowanie Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przesłuchanym w Gryfinie.</p> <p>8. Hostel dla osób doświadczających przemocy oraz innych osób, znajdujących się w sytuacji kryzysowej.</p> <p>9. Funkcjonowanie Błękitnego Pokoju Przesłuchań.</p> <p>10. Komenda Powiatowa Policji w Gryfinie.</p> <p>11. Zespoły Interdyscyplinarne z powiatu gryfińskiego.</p> <p>12. Współpraca z instytucjami pomocy społecznej (OPSy) oraz z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Gryfinie.</p> <p>13. Realizacja projektów dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>	<p>1. Utrudnione zdiagnozowanie zjawiska przemocy w powiecie gryfińskim-diagnoza niepełna.</p> <p>2. Ograniczone wsparcie dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.</p>
SZANSE	ZAGROŻENIA



<ol style="list-style-type: none"> 1. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na dofinansowanie działań. 2. Zmiany w prawie odpowiadające wyzwaniom sfery społecznej. 3. Spadek liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Małe środki finansowe na realizację zadań w sferze przeciwdziałania przemocy. 2. Niechęć do uczestnictwa osób skazanych w tzw. Programie „pogłębionym” tj. Programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
---	---

Obszar: **piecza zastępcza**

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze. 2. 2 rodzinne domy dziecka. 3. 1 rodzina zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego. 4. 2 rodziny zawodowe. 5. Klub rodzica zastępczego. 6. Współpraca z Publicznym Ośrodkiem Adopcyjnym w Szczecinie. 7. Wykwalifikowana kadra pracująca w placówkach oraz z rodzinami zastępczymi (koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej) 8. Szkolenia rodzin zastępczych oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. 9. Organizacja imprez promujących rodzinną pieczę zastępczą oraz dla rodzin zastępczych. 10. Opracowanie i realizacja Programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie gryfińskim. 11. Mieszkania chronione dla usamodzielniających się. 12. Pomoc finansowa dla 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej. 2. Brak wystarczającej ilości chętnych na pełnienie funkcji rodziny zastępczej. 3. Brak regulacji, porozumienia pomiędzy instytucjami pomocowymi dot. procedury odbioru dziecka/dzieci m.in. w godzinach nocnych.



<p>usamodzielniających się wychowanków. 13. Wsparcie psychologiczne dla rodzin zastępczych. 14. Realizacja projektów skierowanych to dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.</p>	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p>1. Mniej rodzin biologicznych potrzebuje wsparcia asystentów rodziny. 2. Możliwość pozyskania środków zewnętrznych na dofinansowanie działań. 3. Zmiany w prawie odpowiadające wyzwaniom sfery społecznej.</p>	<p>1. Mniej osób usamodzielniających się. 2. Wciąż wysoki odsetek umieszczanych dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. 3. Zbyt długa procedura dot. regulacji sytuacji prawnej dzieci. 4. Niewystarczająca współpraca rodziców biologicznych. 5. Małe środki finansowe na realizację zadań w sferze pieczy zastępczej. 6. Małe środki finansowe nie zachęcają do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 7. Rodziny biologiczne, w niektórych przypadkach, nie zostają objęte wsparciem asystenta rodziny przed odebraniem dzieci.</p>

Część III Programowa

3.1. Wizja i misja Strategii

Formułując wizję Powiatowej Strategii wskazujemy na kluczowe wyzwania i obszary priorytetowe, w których Powiat Gryfiński powinien aktywnie działać. Określenie wizji ułatwi skoncentrowanie działań na danym obszarze.



„Wizja jest pożądanym obrazem przyszłości, który osoby biorące udział w procesie decyzyjnym pragną wykreować. Określa rangę i atrakcyjność jednostki.” (Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podręcznik metodyczny- część praktyczna, Fundacja PAN, 2020 r.).

W wizji powinna zawierać następujące czynniki:

- kluczowe wartości;
- najważniejszy cel istnienia instytucji;
- najważniejszy cel oraz opis przyszłości.

Wizja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2029:

Powiat Gryfiński jest obszarem przyjaznym mieszkańcom oraz dbającym o ich bezpieczeństwo. Samorząd stoi na straży poszanowania praw i wolności obywateli. Lokalna polityka społeczna jest zintegrowana i udziela szybkiego wsparcia dla osób potrzebujących

Określenie misji obok wizji jest istotnym elementem w pracach nad dokumentem.

„Misja powiatu w obszarze zintegrowanej polityki społecznej precyzyjnie wyraża dalekosiężne zamierzenia i aspiracje powiatu. Wskazuje kierunki działania poprzez określenie granic, jakich sięgają wybory strategiczne. Poprzez misję komunikujemy interesariuszom wewnętrznym i zewnętrznym, jaki są nasze dążenia, zamiary i wartości, na których się opieramy. Misja ściśle koresponduje z wizją, będąc jej wyrazem na potrzeby realizacji strategii.” (Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podręcznik metodyczny- część praktyczna, Fundacja PAN, 2020 r.).

Misja musi: wyznaczać kierunek i dotyczyć przyszłości; wyrażać marzenia i wyzwania,

Misja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2029:

Powiat Gryfiński udziela wsparcia osobom potrzebującym, w szczególności osobom z niepełnosprawnością oraz rodzinom zagrożonym przemocą, przy zwiększonej współpracy z instytucjami publicznymi w terenie powiatu oraz organizacjami pozarządowymi.



3.2. Cele, działania, wskaźniki, realizatorzy oraz prognoza zmian w danym obszarze
Cele strategiczne- wyznaczają kierunek, w którym należy podążać.

Cele operacyjne (kierunki działań)- są uszczegółowieniem celów strategicznych oraz są podstawą opracowania programów pomocowych.

Cele strategiczne, operacyjne i działania w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2023-2029:

1. Cel strategiczny: Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej

1.1. Cel operacyjny: Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze

Działania:

- Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa, w tym: psychologicznego, socjalnego.
- Promocja mediacji jako formy rozwiązywania konfliktów rodzinnych.
- Współpraca z instytucjami realizującymi zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną.
- Organizacja szkoleń dla osób pracujących bezpośrednio z rodzinami biologicznymi tj. asystenci rodzin, pracownicy socjalni.

Wskaźniki:

- liczba przyjętych osób przez psychologa oraz pracownika socjalnego;
- liczba przyjętych osób przez mediatora;
- listy obecności na spotkaniach dot. oceny sytuacji dziecka, korespondencja pomiędzy instytucjami pomocy społecznej dot. sytuacji rodzin;
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla kadry pomocy społecznej.

1.2. Cel operacyjny: Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców

Działania:

- Zapewnienie dzieciom opieki w pieczy zastępczej w formie rodzinnej i instytucjonalnej.



- Promocja rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pozyskiwanie, kwalifikowanie i szkolenie kandydatów do tworzenia i realizacji zadań rodzinnej pieczy zastępczej.
- Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych i spokrewnionych.
- Zwiększenie liczby rodzin zastępczych, w tym zawodowych.
- Finansowanie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- Podnoszenie poziomu wiedzy przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Wskaźniki:

- liczba umieszczonych dzieci w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- liczba przeprowadzonych akcji promocyjnych;
- liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- liczba przeszkolonych kandydatów;
- liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych;
- liczba utworzonych rodzin zastępczych;
- liczba koordynatorów uczestniczących w szkoleniach.

1.3. Cel operacyjny: Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielniania się wychowanków pieczy zastępczej

Działania:

- Tworzenie i realizacja indywidualnych planów usamodzielnienia.
- Wsparcie finansowe osób usamodzielniających się z rodzinnej pieczy zastępczej.
- Wsparcie finansowe osób usamodzielniających się z Placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Wskaźniki:



- liczba utworzonych indywidualnych planów usamodzielnienia;
- liczba usamodzielnianych wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej;
- liczba usamodzielnianych wychowanków z Placówek opiekuńczo-wychowawczych;

Realizator	Źródło finansowania	Termin realizacji
PCPR Gryfino	Środki Powiatu, środki budżetowe	2023-2029

PROGNOZA ZMIAN:

- wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wśród rodzin biologicznych;
- zwiększająca się liczba rodzin zastępczych, w tym zawodowych;
- usamodzielniający się wychowankowie zdobywają nowe kwalifikacje.

2. Cel strategiczny: Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnością

2.1. Cel operacyjny: Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością

Działania:

- Realizacja dofinansowań do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych.
- Realizacja dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych.
- Realizacja dofinansowań do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.
- Integracja osób z niepełnosprawnością ze środowiskiem poprzez uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, imprezach integracyjnych.
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością.
- Rozwój Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego.



- Wsparcie osób z niepełnosprawnością w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Wskaźniki:

- liczba zrealizowanych wniosków do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych;
- liczba zrealizowanych wniosków do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych;
- liczba zrealizowanych wniosków do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- liczba zrealizowanych imprez z dofinansowania Sport, kultura, rekreacja i turystyka osób niepełnosprawnych;
- liczba organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na rzecz osób z niepełnosprawnością współpracujących z Powiatem;
- liczba umów zawartych na wypożyczenie sprzętu rehabilitacyjnego;
- liczba uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.

2.2. Cel operacyjny: Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością

Działania:

- Tworzenie warunków ograniczających zjawisko bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością.

Wskaźniki:

- liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w PZAZ w Gryfinie;
- liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnością w Spółdzielni Socjalnej Osób Prawnych „Promyk” w Goszkowie;

2.3. Cel operacyjny: Sprawny system pomocy instytucjonalnej dla osób z niepełnosprawnością

Działania:



- Zapewnienie instytucjonalnej opieki osobom z niepełnosprawnością (w tym: długotrwale lub ciężko chorym, w podeszłym wieku).
- Utrzymanie i modernizacja istniejącej infrastruktury pomocy społecznej zapewniającej instytucjonalną opiekę osobom z niepełnosprawnością.

Wskaźniki:

- liczba mieszkańców DPS,
- liczba zrealizowanych inwestycji w DPS.

2.4. Cel operacyjny: Ochrona i przestrzeganie praw osób z niepełnosprawnością

Działanie:

- Bezpłatne poradnictwo specjalistyczne dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.
- Udzielanie informacji osobom z niepełnosprawnością o ich prawach oraz umieszczanie ogłoszeń na stronach internetowych dot. wsparcia dla osób z niepełnosprawnością.

Wskaźniki:

- liczba osób objętych wsparciem przez specjalistów;
- liczba umieszczonych informacji na stronach internetowych.

Realizator	Źródło finansowania	Termin realizacji
PCPR Gryfino, PZAZ w Gryfinie, Spółdzielnia Socjalna Osób Prawnych „Promyk”, PUP w Gryfinie, Warsztaty Terapii Zajęciowej w Goszkowie oraz w Gryfinie	Środki Powiatu, środki budżetowe, inne źródła	2023-2029



PROGNOZA ZMIAN:

- poprawa stopnia usamodzielnienia osób z niepełnosprawnością poprzez rehabilitację społeczną i zawodową;
- większa akceptacja osób z niepełnosprawnością w środowisku lokalnym.

3. Cel strategiczny: Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych

3.1. Cel operacyjny: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Działanie:

- Realizacja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Realizacja Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Bezpłatne poradnictwo socjalne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Monitoring zachowań przemocowych osób, które ukończyły Program korekcyjno-edukacyjny oraz psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
- Coroczne umieszczanie na stronie internetowej PCPR Powiatowego informatora dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Wskaźniki:

- liczba osób przystępujących do Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- liczba osób przystępujących do Programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- karta zachowań przemocowych wypełniona przez realizatora Programu korekcyjno-edukacyjnego oraz psychologiczno-terapeutycznego;



- opracowany Powiatowy Informator dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

3.2.Cel operacyjny: Wsparcie osób w sytuacjach kryzysowych, w tym również ofiar przemocy w rodzinie, pozostających w miejscu zamieszkania

Działanie:

- Przeprowadzenie wsparcia socjalnego dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w związku z monitoringiem zachowań przemocowych w ramach Programu korekcyjno-edukacyjnego.
- Bezpłatne poradnictwo psychologiczne oraz pomoc mediatora.
- Coroczne umieszczanie na stronie internetowej PCPR Powiatowego informatora dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Wskaźniki:

- karta zachowań przemocowych wypełniona przez realizatora Programu korekcyjno-edukacyjnego;
- liczba osób korzystających z pomocy specjalistów.
- opracowany Powiatowy Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

3.3. Cel operacyjny: Wsparcie osób w sytuacjach kryzysowych, w tym również ofiar przemocy w rodzinie, zmuszonych do opuszczenia swojego miejsca zamieszkania

Działanie:

- Zapewnienie schronienia całodobowego osobom w sytuacjach kryzysowych w Hostelu dla osób doświadczających przemocy oraz innych osób, znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

Wskaźniki:

- liczba osób umieszczonych w Hostelu.

3.4.Cel operacyjny: Ewidencja małoletnich zmuszonych do opuszczenia swojego miejsca zamieszkania ze względu na konflikty zbrojne.

Działanie:



- Prowadzenie ewidencji małoletnich, którzy przybyli z Ukrainy bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nimi oraz małoletni obywatele Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP i przed przybyciem byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy.

Wskaźniki:

- Ewidencja małoletnich prowadzona przez ministra właściwego do spraw rodziny.

Realizator	Źródło finansowania	Termin realizacji
PCPR Gryfino, OIK	Środki Powiatu, środki budżetowe	2023-2029

PROGNOZA ZMIAN:

- osoby stosujące przemoc w rodzinie powstrzymują się od zachowań przemocowych, praktykowane są dobre wzorce zachowań;
- osoby dotknięte przemocą są objęte skutecznym wsparciem.

4. Cel strategiczny: Udoskonalenie funkcjonowania instytucji pomocy społecznej z terenu powiatu

4.1.Cel operacyjny: Podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej, w celu zapewnienia jak najlepszego standardu świadczonych usług.

Działanie:

- organizacja szkoleń dla kadry pomocy społecznej, w szczególności dla pracowników socjalnych z terenu powiatu gryfińskiego.

Wskaźniki:

- liczba zorganizowanych szkoleń.

4.2.Cel operacyjny: Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami publicznymi w zakresie rozwijania usług społecznych, w szczególności w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego.

Działanie:

- tworzenie odpowiednich warunków do współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami publicznymi poprzez podejmowanie



wspólnych działań, w szczególności na rzecz systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, wspierania osób z niepełnosprawnościami oraz wspierania rodziny.

Wskaźniki:

- liczba organizacji pozarządowych i stowarzyszeń współpracujących z Powiatem.

Realizator	Źródło finansowania	Termin realizacji
PCPR Gryfino, organizacje pozarządowe	Środki Powiatu, środki budżetowe, środki unijne	2023-2029

PROGNOZA ZMIAN:

- wyszkolona kadra pomocy społecznej z terenu powiatu gryfińskiego,
- polepszenie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy społecznej z terenu powiatu gryfińskiego;
- polepszenie jakości świadczonych usług dla osób potrzebujących na terenie powiatu gryfińskiego.

3.3. Ramy finansowe

Środki finansowe na realizację działań wskazanych w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Gryfińskim na lata 2023-2029, będą pochodzić w szczególności:

- z budżetu Powiatu;
- z budżetu Państwa;
- ze środków PFRON;
- z Funduszy europejskich;
- z innych dostępnych źródeł.

Należy zaznaczyć, że największy udział w realizacji działań strategicznych będzie miał budżet Powiatu, który jest corocznie planowany. Środki z budżetu Państwa są przydzielone na realizację zadań własnych, jak i zleconych.



3.4. Wdrażanie, monitorowanie, ewaluacja oraz aktualizacja strategii

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268) jest koordynatorem realizacji strategii.

Działania mające na celu wdrożenie strategii, a przede wszystkim realizację celów strategicznych będą wykonywane w oparciu o programy społeczne, które obowiązują na terenie powiatu. Najważniejsze z nich to:

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar przemocy w Rodzinie w powiecie gryfińskim na lata 2021-2025.
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie gryfińskim na lata 2016-2022.
- Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie gryfińskim na lata 2021-2023.
- Inne programy, które zostaną opracowane w latach 2023-2029.

Działania będą wykonywane poprzez wykonywane zadań przez realizatora, zlecenie wykonania zadań publicznych.

Monitoring z wykonania działań będzie wskazywany corocznie w sprawozdaniu z działalności PCPR w Gryfinie za dany rok oraz w Raporcie o stanie Powiatu Gryfińskiego za dany rok.

Ewaluacja i aktualizacja strategii będą odbywać się w miarę potrzeb przez Zarząd Powiatu w Gryfinie, na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.



BIBLIOGRAFIA

Literatura:

1. Fundacja Polskiej Akademii Nauk, Strategie Rozwiązywania Problemów Społecznych- podręcznik metodyczny, część praktyczna, Lublin 2020.
2. Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Strategie w polityce społecznej.
3. Red. Przemysław Kołosowski, Dzieje Gryfina i okolic, Gryfino 2005.

Strony internetowe:

1. <https://www.gov.pl/web/rozwój-technologia/krajowy-program-reform> (dostęp: kwiecień 2022 r.)
2. https://gryfino.pl/chapter_289000.asp (dostęp: kwiecień 2022)
3. <https://www.gryfino.powiat.pl/> (dostęp: maj 2022)
4. <http://eregion.wzp.pl/powiaty/gryfinski> (dostęp: maj 2022)
5. <http://eregion.wzp.pl/gminy/stare-czarnowo> (dostęp: maj 2022)
6. <http://eregion.wzp.pl/gminy/gryfino> (dostęp: maj 2022)
7. <http://www.wloczykij.com/index.php> (dostęp: maj 2022)
8. <http://eregion.wzp.pl/gminy/widuchowa> (dostęp: czerwiec 2022)
9. <http://eregion.wzp.pl/gminy/banie> (dostęp: czerwiec 2022)
10. <https://stareczarnowo.pl/> (dostęp: czerwiec 2022)
11. <https://banie.pl/> (dostęp: czerwiec 2022)
12. <https://www.winnicaturneau.pl/pl/> (dostęp: czerwiec 2022)
13. <https://dolinamilosci.pl/> (dostęp: czerwiec 2022)
14. <http://eregion.wzp.pl/gminy/trzcinsko-zdroj> (dostęp: czerwiec 2022)
15. <https://trzcinsko-zdroj.pl/> (dostęp: czerwiec 2022)
16. <http://eregion.wzp.pl/gminy/cedynia> (dostęp: czerwiec 2022)
17. <https://cedynia.pl/> (dostęp: lipiec 2022)
18. <http://eregion.wzp.pl/gminy/moryn> (dostęp: lipiec 2022)
19. <https://moryn.pl/strona-glowna> (dostęp: lipiec 2022)
20. <http://eregion.wzp.pl/gminy/mieszkowice> (dostęp: lipiec 2022)
21. <https://www.sdsgrzyfino.pl/> (dostęp: listopad 2022)
22. <https://www.sdschojna.pl/> (dostęp: listopad 2022)

Inne:

1. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Powiat Gryfiński, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
2. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina miejsko-wiejska Gryfino, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
3. Raport o stanie gminy za rok 2020- Stare Czarnowo
4. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina wiejska Stare Czarnowo, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
5. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina wiejska Widuchowa, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
6. Raport o stanie gminy Banie z rok 2020;



7. Strategia Rozwoju Turystyki dla Powiatu Gryfińskiego do roku 2020;
8. Raport o stanie gminy Chojna z rok 2020;
9. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina wiejska Banie, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
10. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina miejsko-wiejska Chojna, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
11. Strategia Program Rozwoju Gminy Chojna na lata 2019- 2027, Chojna 2019;
12. Raport o stanie gminy Trzcianko-Zdrój- 2020 r.;
13. Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020- Gmina miejsko-wiejska Cedynia, Urząd Statystyczny w Szczecinie;
14. Raport o stanie gminy Cedynia za rok 2020;
15. Raport o stanie gminy Moryń w 2020 roku;
16. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Mieszkowice na lata 2014-2024;
17. Główny Urząd Statystyczny- Baza demografia 2018-2021;
18. Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gryfińskim na lata 2021-2023;
19. Struktura bezrobocia w gminach województwa zachodniopomorskiego w I kwartale 2022 r.- opracowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie;
20. Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy w województwie zachodniopomorskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, 2018;
21. Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy w województwie zachodniopomorskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, 2019;
22. Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy w województwie zachodniopomorskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, 2020;
23. Bezrobotni niepełnosprawni i niepełnosprawni poszukujący pracy w województwie zachodniopomorskim, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, 2021;
24. Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2018 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie;
25. Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2019 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie;
26. Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2020 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie;
27. Bezrobocie rejestrowane w gminach województwa zachodniopomorskiego w 2021 roku, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie;